Nr. 194 (15.273). Lwów, niedziela 27. sierpnia 1939. Rok LX.
Ч. 194 (15.273). Львів, неділя 27. серпня 1939. Рік LX.
Opłata pocztowa uiszczona gotówką

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
„ Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . 30.00 „
річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

„Український анекс"

до німецько-совітського пакту.

НІМЕЧЧИНА ЗОБОВЯЗУЄТЬСЯ НЕ ВИДВИГАТИ НА МІЖНАРОДНЄ ФОРУМ УКРАЇНСЬКИХ СПРАВ?

МОСКВА. АТЕ. Тутешні політичні кола твердять, що до німецько-совітського пакту неагресії долучено кілька анексів про справи, які цікавлять обох контрагентів. Найважнішим з них є т. зв. український анекс, в якому Німеччина зобовязується не видвигати на політичне форум „справи Великої України".

У звязку з тим політичні кола висловлюють погляд, що німецький уряд йдучи на руку совітам, припинить усяку пропаґанду у звязку з українською проблемою.

В іншому анексі Німеччина мабуть зобовязалася зревідувати свою політику супроти Японії.

Нові німецькі напади на польську територію.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Сьогодні в північ німецька диверсійна банда перейшла границі Польщі на терені станиці у Щиґлові (шлеське воєвідство) при граничнім камені ч. 252 та обстрілювала будинок прикордонної сторожі у Кривальді. Банда віддала 30 стрілів та кинула 4 ручні ґранати у віддалі 400 м. від границі на польській території.

Сьогодні в год. 5 рано німецька диверсійна банда напала на граничний будинок у Хваленціцах, рибніцького повіту. Диверсанти вкинули 2 ручні ґранати та вистрілила кількадесять разів.

Одночасно до іншого інциденту прийшло у Дзвонові рибніцького повіту, де диверсанти напали на дім прикордонної сторожі. Банда складалася з 30 осіб та мала 6 ручних скорострілів. Банда вкинула кілька ґранат та віддала коло 300 стрілів. На ті стріли відповіли два польські сторожі. У всіх тих згаданих інцидентах польська амбасада в Берліні зголосила гострий протест.

Сьогодні, в год. 11.50 і 12.30 в рибніцькім повіті у місцевостях Шміне і Хваленіце, появилися диверсійні банди, по 50 і 100 осіб. Обі банди обстрілювали густо польські будинки. За ними стояли приготовані до стрілу два важкі військові скорострілі, які досі не приступили до акції.

СТРІЛЯНИНА НА КОРДОНІ СХІДНОЇ ПРУСІЇ.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Сьогодні в год. 17. в районі Остроленки, на північ від Мишенця біля села Полти німецька військова стежа перейшла польський кордон. Цю стежу зустрінула у віддалі 1 км. від границі польська стежа, що находилися на польській границі з черги дві диверсії прикордонної сторожі. Німецька стежа почала стріляти з ручного скорострілу. Польська стежа відповіла вогнем. Тоді німецька стежа відступила скоро на територію Східної Прусії, залишаючи на польській території убитого коменданта стежі, капраля Кастенґанґена з 3 ескадрону 1 полку артилерії в Анґенбурґу та скоростріл.

Тіло Кастенґаґена привезено до Мишенця та по полагоді відповідних формальностей передано німецькій владі. Польська амбасада в Берліні дістала доручення запротестувати перед німецькою владою проти того, що німецький військовий відділ перейшов польську границю.

НАЛЕТИ НІМЕЦЬКИХ ЛІТАКІВ.

ҐДИНЯ, 25. 8. ПАТ. Сьогодні рано в год. 8.25 перелетів над Гелем військовий німецький гидропляп. В год. 14.20 над Ґдинею-пристанею перелетів німецький військовий літак типу Генкель, однодвигунний із хрестом та свастикою.

В год. 16.30 і 16.40 німецькі літаки виконали налет на висоті 50 і 1700 м. над Редловом від сторони Ґданська. Всі літаки по вистрілах перестороги віддалилися.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Сьогодні в пополудневих годинах німецький літак перелітав над забороненою смугою в районі Гелю. Польська протилетунська артилерія обстрілювала його спершу димними набоями для перестороги і відтак гострими. Німецький літак мусів покинути заборонену смугу.

Паради в Таненберґу відкликано.

БЕРЛІН, 25. 8. ПАТ. УРЯДОВО ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО ПАРАДИ В ТАНЕНБЕРҐУ, ВИЗНАЧЕНІ НА 27. Ц. М. ВІДКЛИКАНО.

ЧУЖИНЦІ ПОКИДАЮТЬ НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН, 25. 8. Авас повідомляє, що чужинці, які мешкали в Німеччині покидають тепер масово Райх. Всі поїзди, які відходять у західному напрямі, переповнені. Всі місця в літаках до Льондону зайняті вже включно до неділі.

НІМЕЦЬКІ БЮРА В ПАРИЖІ ПЕРЕНЕСЛИСЯ ДО АМБАСАДИ.

ПАРИЖ, 25. 8. ПАТ. Ріжні німецькі бюра, які містилися в ріжних частинах Парижа перенеслися сьогодні рано до будинку амбасади при вул. де Ліль.

НІМЕЧЧИНА ЗВІЛЬНИТЬ ТЕЛЬМАНА?

МОСКВА. АТЕ. Як говорять у політичних колах, Димітров заповів, що в Німеччині облегшать положення комуністів та звільнять з концентраційного табору провідника німецьких комуністів Тельмана.

Мобілізація у Греції і в Туреччині.

АТЕНИ, 25. 8. Грецька влада покликала на вправи технічних специялістів та летунів із двох річників.

СТАМБУЛ. Турецька влада покликала деякі річники резерв турецької армії. Вони мають зявитися у своїх частинах перед 1. вересня.

По конференції з Гітлером амб. Гендерсон виїхав до Льондону

ЛЬОНДОН, 25. 8. ПАТ. В Льондоні проголошено урядово, що британський амбасадор у Берліні Гендерсон, бачився сьогодні пополудні з Гітлером. Ця зустріч відбулася з німецької ініціятиви. Канцлер Гітлер візвав британського амбасадора, щоб він прибув до нього на важну розмову. У висліді тієї розмови амбасадор Гендерсон виїзджає в суботу рано літаком до Льондону, при чому можна сподіватися, що його побут у Льондоні буде короткий та що він за один, найпізніше за 2 дні відлетить знов до Берліна. В добре поінформованих колах твердять, що британський амбасадор дістав від канцлера Райху деякі пропозиції, щоб їх негайно передати британському урядові.

——o——

Вияв українського національного інстинкту.

(З приводу резолюцій Народнього Комітету УНДО).

Львів, 25. серпня 1939.

Кожний з нас відчуває, що до політичних явищ не можна нині підходити з категоріями політичного думання хочби зперед тижнів чи навіть днів. Чи можна на вид розшалілої стихії поводитись, як поводимося звичайно, думати, обмірковувати? Людина стає тоді безпомічна, безрадна. Вона починає реаґувати на світ — інстинктом.

Те, що обсервуємо сьогодні в ході міжнародніх подій, має характер стихії, перед якою людина раптом відкриває своє безсилля. Льоґіка, передбачування, висновки — все це сьогодні речі, які звичайного смертника залишають на леді, коли при їхній помочі він хоче аналізувати чи на „хлопський розум" зрозуміти те, що в міжнародньому світі діється. Наведемо для ілюстрації сказаного тільки один приклад, який дотого торкається нас найближче, — приклад Карпатської України. Чи з погляду пакту неаґресії, підписаного вчора в Москві, не можна припустити, що Карпатська Україна не була дарунком ані для Польщі, ані для Мадярщини, лише... для Совітів? Адже ми не знаємо ще повної ціни, якою заплатили за цей пакт, а можемо тільки здогадуватися, що й ми, українці, були одним з елементів тієї ціни. Отож коли пригадаємо собі вістки, подані деякою частиною закордонної преси, а саме вістки про те, що народини ідеї пакту неагресії між Німеччиною і Москвою припадають на момент розвалу Чехословацької Федерації — тоді здогад, що Карпатська Україна була дарунком саме для Совітів, має деяку основу.

Тимнеменше треба сказати собі отверто, що й цей здогад, хоч який він видається імовірний, може бути фантастичний — у світлі якогось нового... здогаду. Ось чому найприкріше для нинішньої політики те, що вона мусить оперувати здогадами. Вона перестає бути політикою. Звідсіля те почування безрадности: сьогодні нема людини, хай би і ґеніяльної, яка могла б устійнити напрямні для окресленої більшої політичної акції з точністю — її здійснення або її невдачі — навіть до кількох днів. Нема політика, який поважився б поставити якусь прогнозу, подати політичний плян, концепцію чи орієнтацію. Часи порядку, льоґіки, висновків покінчилися. Настали часи стихії, коли рішає сліпий інстинкт.

У такій атмосфері резолюції Народнього Комітету УНДО хочемо окреслити як резолюції українського національного інстинкту. Народній Комітет не силкувався дати українському громадянству якусь політичну концепцію, не зясував якоїсь політичної тактики. Порядок у нашому громадянстві, осторога перед чужими впливами і наказ виконати обовязок, що випливає з державної приналежности — це не політична концепція, ані політична тактика. Це засади самозбереження нації, вказівки для усуцільнення українського національного орґанізму, щоб він міг ставити опір розшалілій хуртовині, яка може пронестись і понад нашими землями. Думка, яка від місяців товчеться в нашій публіцистиці: „зберегти національну субстанцію", набирає сьогодні живучости. Бувають часи в житті народів, де збереження тієї субстанції є єдиною розумною політикою. Чи можемо спромогтися на іншу, коли народи з міліоновими арміями фактично іншої політики не ведуть, утікають від усякої накиненої „опіки" у формі пактів допомоги чи неагресії? Поведінка держав північної Европи, далі Швайцарії та і. — це теж політика збереження своєї субстанції, а не якась окреслена акція.

Та всеж є один політичний тон у резолюціях Народнього Комітету, який властиво не торкається нинішнього моменту. Цей тон бренів би сьогодні фальшиво, хоч перенесений у минуле чи майбутнє — він дає правильний політичний акорд. Це справа „невирівняних рахунків". Химерна доля захотіла, що в тому самому числі „Діла", в якому проголошено резолюції Народнього Комітету, знайшла місце широка телеґрама про згоду сербів з хорватами. У цій телеґрамі ПАТ-а знаходимо місце: „Автономія для хорватів у великій мірі причиниться до скріплення внутрішньої сили й суцільности Югославії." Хоч не час сьогодні на рефлексії, проте вони мимохіть тиснуться. Коли б те, що сталося сьогодні в полудневій закутині Европи, сталось було напр. тому 16 років в іншому закутку Европи, висуненому більше на північ... Якби сьогодні виглядала державна приналежність Карпатської України? Чи був би можливий пакт неагресії між Німеччиною і Москвою? Чи не ділав би сьогодні далеко більше загрозливий принцип, небезпечніший для політичної конфіґурації сходу Европи, принцип національний?

Та це тільки мимоходом. Бувають закрути на шляху дій, з якихворотя нема. На тому закруті, на якому ми сьогодні опинились, не можна дискутувати термінами „якби", „що то було б, колиб" і т. д. Треба поглянути на сувору дійсність та бодай усувати з неї все те, що ускладнює і без того складне положення на наших землях. Жива нація в усяких умовинах мусить уміти боротися за свої права. Без боротьби, без намагання поширити свої впливи — само слово „нація" тратить усякий зміст. Закону вічних змагань не усуне з міжнаціональних українсько-польських взаємин ніяка резолюція. Одначе: чи взаємне винищування себе і своїх надбань є наказом політичної рації обох народів? Подібний запит ставила до них історія вже не раз. Напр. після 1648. р. і відповіла в 1654. р. переяславським договором. Поставила його ще раз у 1918. р. Маємо враження, що відповідь прийшла щойно вночі з 23. на 24. ц. м., себто в хвилині, коли у приявності Сталіна амбасадор Німеччини підписував пакт неагресії. З обопільного винищування скористав в обох випадках той третій. Кінцевий уступ шостої резолюції Народнього Комітету неначе запитує: Чи справді історія не вміє ніколи нікого навчити?

„С. С. С. Р. приступив до пакту антикомінтерну".

(Від власного кореспондента.)

Париж, 22. серпня 1939.

У наших статтях в останніх місяцях ми постійно підкреслювали можливість, ба навіть правдоподібність німецько-совітської угоди. У хвилині, як це пишемо, міністр закордонних справ Німеччини п. фон Рібентроп летить літаком до Москви, щоб підписати т. зв. пакт ненападу між большевицькою Москвою та націонал-соціялістичним Берліном — і ми цілком не маємо бажання хапати за телефон та переганяти наші вістки з телеграфічними міжнародніми агенціями та архимодерним літаком німецького міністра закордонних справ.

Обмежуємося до того, щоб у кількох словах представити враження, яке ця нова ситуація викликала між французькою публикою.

Те враження таке, що його годі описати. Ми не переборщуємо, коли скажемо, що ця вістка про німецько-совітську дружбу викликала між французькими лівими враження грому. Чей-же ще вчора врані по підписанні німецько-совітського торговельного договору — майже всі французькі ґазети намагалися зменшити значіння тієї угоди, кажучи, що вона значить — небагато чи навіть дуже мало. Ще вчора вечором колишній міністр закордонних справ Франції п. Дельбос писав на сторінках „Парі-Суар", що наради між ґенералами Великої Британії, Франції та СССР йдуть якнайкраще. А комуністичні французькі ґазети закликували ще вчора французькі маси до акції, щоб приневолити французький уряд прискорити переговори.

Нині зовсім ясно, що **уступлення Літвінова та прихід Молотова до керми закордонних справ СССР означав уже повний зворот політики СССР, яка вже тоді порозумілась була з Берліном.**

Висилка військової англьо-французької місії до Москви — ми були подали в кількох словах точну ролю, яку вона мала там відіграти — була останньою спробою західніх демократій відірвати СССР від бльоку Італія-Німеччина.

ТІНЬ П. ФОН ПАПЕНА.

У міжчасі сіра еміненція німецького канцлера п. фон Папен, що блискучо був приготовив австрійський аншлюс, і що є тепер амбасадором Німеччини в Анкарі, приготовив теж угоду між СССР і Німеччиною. Тепер головна увага Льондону і Парижа спрямована на проблему, **у якій мірі совітсько-німецький пакт подіяє на Туреччину?**

Чи Туреччина схоче тепер іти рука в-руку з Парижем і Льондоном? Нині амбасадори Румунії та Польщі щораз відвідують Ке д'Орсе. Всі французькі міністри вернулися з відпусток. Рішення Льондону та Парижа будуть подані щойно за кілька годин, ми теж не будемо переганяти наші вістки з телеграфічними міжнародніми агенціями. Тут у Парижі ніхто вже тепер не скриває, що англьо-французька акція в Москві — не вдалася.

ПРОБЛЄМА ЯПОНІЇ.

Тут подають, що урядові кола в Японії теж сильно збентежені, бо німецько-совітський

пакт мимохіть перекреслює пляни Японії. Чи це правда? А як правда — то чи на сто відсотків? Пакт антикомінтерну міжнародня юрба всіх рас та кольорів уважала за пакт, спрямований проти СССР. Зате ніколи так н... ...мали відповідальні кола Великої Британії та ...анції. У хвилині підпису пакту антикомінтерну між Берліном, Римом і Токіом поважні органи Англії і Франції підкреслювали, що він не спрямований проти СССР, але проти кольоніяльних посілостей Великої Британії та Франції на Далекому Сході.

Вечірні паризькі часописи подають уже світлини берлінських раніших газет. З цих світлин найкраще видно, як берлінська вулиця зареагувала на цю подію.

Ми за одною паризькою газетою повторюємо з гумором поданий наголовок: „СССР приступив до пакту антикомінтерну" і подаємо його, як наголовок нашої, наборзі під першими тутешніми враліннями писаної кореспонденції. Парадоксальні часи, отже й наголовок — парадоксальний. **Юрій Студинський.**

—o—

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" З ПОРТРЕТОМ СТАЛІНА Й РІБЕНТРОПА.

МОСКВА, 25. 8. ПАТ. „Ізвестія" та „Правда", які принесли зміст підписаного пакту неагресії між Німеччиною та Совітами, помістили на перших сторінках велику світлину з групою: Сталін, Молотов, Рібентроп і Гавс.

—o—

ПРИГОТУВАННЯ ДО ЕВАКУАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПАРИЖА.

Як подає „Век Нови" з 26. ц. м., французьке міністерство публичних робіт заявило, що французькі залізниці приготовані евакувати з Парижа всіх мешканців, що не є звязані інтересами зі столицею.

У деннику законів появився президентський декрет, що передбачує реквізицію обстановки заведень, звязаних з національною обороною. Персонал не сміє покидати місць праці; ті, що є на відпустках, мають зголоситися до своїх заведень до 12-ох годин.

—o—

НЕОНОВІ СВІТЛА У ПОЗНАНІ ПОГАСЛИ.

Президент Познаня як командант протилетунської оборони міста наказав від 24. ц. м. погасити всі неонові світла реклям та заслонити світла у крамницях так, щоб їх не було видно з вулиці. Заборонено також уживати сирен для фабричних цілей. Населення Познаня виконало наказ, у місті панував нормальний ... і спокій.

З польської преси.

М. Ґедзялковський про німецько-совітський пакт неаґресії.

„Сам факт заключення пакту неагресії між Третім Райхом і Союзом Совітських Соціялістичних Републик ми назвали — пише М. Недзялковський у „Роботніку" з 25. VIII. — **капітуляцією Берліна перед Москвою.** Бо і справді: Третій Райх відрікся „антикомінтернівського пакту", кинув на Божу ласку Японію і відвернувся плечима до „фалянгістівської" Еспанії. Це був тріюмф Москви.

Зате зміст пакту означає **тріюмф Берліна над Москвою.** Як уже відомо з сімох точок німецько-совітського пакту, Союз Совітських Републик приобіцює Третьому Райхові **цілковиту невтральність, навіть якби Третій Райх напав на когось;** Союз Совітських Републик **„не братиме участи в якомунебудь угрупуванні держав, що було б звернене посередньо або безпосередньо проти... Третього Райху".** Так Союз Совітських Републик або **усувається з европейської гри,** або — і це мені видається більш імовірне — **зберігає для себе ролю... суперарбітра.**

Розрахунки цього роду **звичайно не вдаються.** Проте повторяю — **на вічну память, — що Сталін безперечно зробив величезну послугу для Гітлера. Це треба ще раз ствердити і підкреслити."**

—o—

ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ

Вистава еспанських малярів у Женеві.

Habeant sua fata picturae — можна б застосувати знану латинську приповідку до малярських творів всесвітнього значіння в Еспанії.

По загрозі Мадриду з остраху перед бомбардуванням перевезли републиканські війська найславніші твори еспанського та всесвітнього малярства ґалерії в Прадо в Мадриді до західньої Еспанії. Тут склали їх у підземеллях одного з середневічних еспанських замків. Аж переможна офензива національної армії причинилася до вивезення тих архитворів за кордон. Вони переїхали до Франції, а опісля перевезено їх до Женеви, де опинилися в початку 1939. р. Тут з нагоди відкриття швайцарської світової вистави виринула щаслива думка відкрити виставу малярських творів ґалерії в Прадо.

І так в салях музею „Мистецтва та Історії" в Женеві зробили виставу з 174 образів, що походять з ґалерії Прадо в Мадриді та 21 гобеленів з тамошньої королівської палати. Цьому завдячуємо, що тяжко доступні архитвори еспанського та всесвітнього малярства можна нині оглядати і подивляти у Женеві.

Прегарно виданий катальог видавництва Гольбайна є знаменитим провідником по виставі*). Він має вступ з короткою історією королівської ґалерії в Прадо та фаховий опис і критичну оцінку вистави директора мадридської ґалерії Фернанда Альвареца Сотомаєра. На кінці до катальогу долучено 84 ілюстрацій, з них 24 кольорових репродукцій найзнаменитіших творів вистави.

*) Les Chefs d' oeuvre du Musee du Prado. Les Editions Holbein. Bale 1939.

Львину частину вистави займають найвизначніші еспанські малярі: 34 полотен Веляскеза, 25 полотен Ґрека, 38 Ґої. Вони творять ядро вистави. Крім цього розміщено самі вибрані твори Моралеза, Рібери, Зурбарана, Мурілля. Всі вони дають повний огляд еспанського малярства від XVI. до початків XIX. стол. Крім еспанських малярів поміщені тут школи: італійська з безсмертними творами Тіціяна, Тінторетта та Рафаеля, школа голяндська та флямандська з першорядними полотнами Рожієра ван дер Вайден, Ґієроніма Боша, Йоахима Патініра, Петра Бройґеля (старшого), Рубенса та Ван Дайка. Замикає виставу німецьке малярство з Альбрехтом Дірером та Люкасом Кранахом.

На чоло еспанських мистців вибивається Дієго Веляскез (1599—1660). Надвірний маляр Филипа IV. та Ізабелли, відбиває в своїй творчости дух католицько-двірської атмосфери в часах найбільшої могучости Еспанії. Веляскез найбільш „клясичний" зпоміж еспанських малярів доби барока. Композиції в нього зрівноважені та спокійні, він любується в великих площах, сцени будує в плянах, які ступають одні за другими в непомітних переходах. Нема в нього тих наглих скоротів як у барокових тогочасних італійських малярів ані патетичних рухів фігур. Його полотна визначаються якимсь маєстатичним спокоєм і кліматом „великої манери", строгого дистансу. Нема сумніву, що на нього вплинула строга етикета, яка панувала на еспанському дворі, ця стриманість і обрахованість кожного кроку, де всі „рухалися як на сцені". Але не менше вплинуло на його композиції італійське малярство і його дві подорожі до Риму рішили безперечно про його композиційний стиль. Італійський клясицизм больонської школи, яка саме тоді стояла в повнім розквіті, мали безсумнівно на нього свій великий вплив. Ця майже клясична композиція в плянах з замкненою архитектурою, яка грає першорядну ролю в будові картини, виступає у двох краєвидах віллі Медічі в „Кузні Вулькана" (1630 р.) мальованих в Італії, які подивляємо на женевській виставі. Але навіть у славнім образі „Прядки ґобеленів" з 1657 року ще сліди ці впливи клясичних композицій італійського малярства.

Але як кожний великий мистець так і Веляскез перетоплює чужі впливи в розгарі своєї творчости.

Найсильніше виступає ця індивідуальна нотка малярської творчости Веляскеза в кольориті. Його кольорит не має уже нічого спільного з академічним „холодним" кольоритом італійських клясицистів. Він спершу спирається на старій еспанській традиції мальовання в світлотінях (Зурбаран, Рібера) а місцями переходить до малювання у світлі. Його італійські краєвиди виглядають наче імпресіоністичні шкіци і не диво, що Веляскез був одним з головних джерел надхнених новчасних французьких імпресіоністів. Через те Веляскеза можемо вважати за одного з перших імпрессіоністів.

Як кольорист Веляскез є просто незрівняний. Нюанси, переходи від світла до тіни, гра кольорів під впливом світла, ніжне моделювання облич, повітряна перспектива, всі ці засоби кольористики Веляскез опановує з подивогідною майстерністю.

В славнозвіснім образі „Менінас" (1656 р.), який втішається не меншою популярністю як „Нічна сторожа" Рембранда, Веляскез стає на вершку своєї мистецької творчости. Інфантка Марґеріта входить у товаристві дам двору (звідси назва Менінас) до ателіє Веляскеза, що саме викінчує портрет її батьків Фердинанда та Ізабелі. Дискретність рухів дам двору вказує наче на випадковість сцени, яка контрастує зі штивною поставою інфантки. Ліворуч автопортрет Веляскеза, ззаду у зеркалі відбивається портрет Фердинанда та Ізабелі і відчинені двері, де стоїть дворянин, що відхилює заслону вікна, через яке падає сніп ясного світла. Без огляду на брак „геометричної" перспективи картина через контраст ясного переднього пляну, темноі

Оцінка Риму.

Римський кореспондент „Курієра Варшавского“ (з 24. VIII.) передає зміст статті відомого італійського публіциста Вірджінія Ґайди в італійській пресі про наслідки німецько-совітського пакту неаґресії.

Німці — заявляє Ґайда — не бояться тепер виголодження через недостачу сировини, бо будуть її діставати з Росії. Цей аргумент Ґайди передбачуе затяжну війну і не дуже зручно підібраний для італійської публики, яка у своїй масі наставлена на блискавичну війну і яка тямить ще добре публікації італійського шефа ґенерального штабу ген. Паріяні, який доказував, що майбутній конфлікт мусить блискавично вирішитись, бо тільки до такої війни підготовлений італійський промисл. Ґайда натякає дискретно, що в найближчих днях треба надіятись нового політичного акту великої ваги, авторами якого будуть держави „осі“.

З інших голосів італійської преси вартна зацікавлення стаття Ансальда в „Іль Телеграфо“, в якій автор, відомий зі своїх інтимних звязків з мін. Чяном, заявляє, що Італія має пакт неаґресії з совітською Росією, заключений ще в 1933. році, потайки відновлений у 1938. році та що можливість пакту між Берліном та Москвою обширно обговорили в Зальцбургу міністри: фон Рібентроп та Чяно уже в першому дні зустрічі. Ансальдо пише далі, що німецько-совітський договір зовсім не означає, наче б „вісь“ зреклася антикомінтернівської політики та приязни з Японією і це — на думку „Курієра Варшавского“ — вказує на те, що Італія хотіла б за одним махом тягнути дві сороки за хвіст: Росію та Японію.

Підступ Гітлера супроти Польщі.

„Пять років тому можна було — пише п. К. Смоґожевський у „Ґазеті Польскій“ з 25. VIII. — політику Гітлера супроти Польщі оцінювати подвійно: песимістично та оптимістично. Песимісти вказували на книжку Гітлера „Майн Кампф“, зокрема на уступ, що мав відношення до Польщі: „Німцям треба землі, ця земля є передовсім на Сході. Що не віддадуть добровільно, треба брати мечем“. Оптимісти покликувались на слова Гітлера в райхстаґу з 21. V. 1935: „Маю бажання, щоб польсько-німецький пакт неаґресії був постійно продовжуваний.“

Показується тепер, що песимісти мали за собою рацію, бо брали на свідка також промови Гітлера з років перед перебранням влади.

„Вже 28. вересня 1930. р., у статті, що її помістила преса концерну Герста (м. і. „Ню Йорк Амерікен“), Гітлер домагався звороту німцям „польського коридору“ та оцінював тодішні польсько-німецькі кордони як „ганебну несправедливість“ супроти Райху.

Дня 17. жовтня 1930. р., у промові, виголошеній у Берліні, Гітлер заявив: „Треба нам міліон квадратових метрів землі... Можемо її здобути тільки на Сході... Буду безжалісний супроти поляків... Прожену їх усіх. Коли хочуть, нехай осядуть на Сибірі... („Ахт Ур Абендблят“, 18. X. 1930).

У промові, виголошеній у 1931. році перед пруським плебісцитом, Гітлер кликав: „Мусимо геть усе перевернути горі дном в Европі. Договори треба подерти! Сучасна Франція мусить зникнути з лиця землі. Мусимо розвалити Британську Імперію. Мусимо теж зліквідувати ненависну Польщу з її конфедератками“... („Стражніца Заходня“, ч. 4, 1931).“

Отже — каже п. Смоґожевський — можна було твердити, що польська політика канцлера Гітлера, започаткована договором з 24-го січня 1934. р., була тільки підступом, обрахованим на те, щоб приспати польську сторожкість, що була засобом до дипльоматичного відокремлення Польщі, щоб потім, у догідній хвилині скинути маску та подиктувати нам новий договір, що був би здійсненням засновків німецької „державної рації“.

Додаткові вписи

ДО ВСІХ ВСЕЛЮДНИХ ШКІЛ РШ У ЛЬВОВІ І В КРАЮ 29., 30. 31. СЕРПНЯ 1939.

Українським батькам у Львові і в краю подаємо до відома, що додаткові **вписи до всіх вселюдних шкіл у Львові і в краю відбудуться 29. 30. і 31. серпня 1939. р.**

Вписи відбуватимуться передполуднем і пополудні в дотичних школах РШ від год. 8—13 і від 16—18.

Українці! Сповніть свій обовязок і повписуйте свої діти до шкіл Рідної Школи, куди кому вигідніше, та освідомляйте несвідомих, щоб і вони зробили те саме.

Доложім усіх зусиль, щоб перевести в діло основне гасло: **Українські діти до шкіл Рідної Школи!**

Головна Управа Рідної Школи.

середини ателіє та ясного отвору в задній сцені зискує на глибині, робить враження наче тягнулась би десь геть далеко. З загального сірявого та зеленкуватого тону проблискують тут і там лискучі кучері жіночих головок та червоні стяжки. Обличчя інфнатки хоч і „здистансоване“, але індивідуальний вигляд перемагає.

Веляскез ріжниться від італійських мистців ще й сильнійшим нахилом до реалізму. Від мітольоґічних сюжетів він у пізнішому віці переходить до сцен з реального життя. Тут він проявляє навіть більше споріднення з голяндським малярством. Славнозвісні „Прядки“ женевської вистави своїм реальним підхопленням „прядок“ при праці на першім пляні (так і здається, що чуете шум веретена) виглядає, як побутова сцена голяндських малярів. Цілу репрезентативну сцену з оглядинами ґобелену придворними дамами маляр переніс на задній плян, а на самому переді зобразив робітниці в простих щоденних одягах з босими ногами та закасаними рукавами при праці. Таким самим реалізмом віє з передньої кімнати: на стіні праворуч висить бавовна, ліворуч стоїть драбина, долівка засипана сміттям, посередині дрімає кіт.

Якби не задня сцена, яка наче „нобілітувала“ в очах тодішної еспанської провідної верстви цей мистецький твір, то можна б Веляскеза вважати предтечою новітнього реалізму зі сценами селян та робітників при праці, на полі або в фабриках, як вони виступають у творах Міле, Менцля або Лібермана...

Веляскез належить також до одних з найвизначніших світових портретистів про те переконливо проковлюють портрети женевської вистави. З одного боку „високий стиль“ портретів осіб еспанського двора, який пробивається нпр. в портреті донни Анни Марії Австрійської, другої жінки Филипа IV., короля Еспанії. Холодом і штивністю віє від тих „аж по шию еспанською етикетою зашнурованих“ постатей, але чародійна ґама кольорів, мягкість нюансів, яка навіть штивні тоді модні комірці перемінює в ніжну гру мягеньких кольорових переходів, далі контраст між тяжкою атласовою котарою і дрібненьким „зиґзаком“ бордюр широчезної криноліни ослаблює цю трохи для нас занадто надуту офіціяльну штивність. А обличчя знов зраджує, що портретовані це не „бездушні ляльки“ а живі люди, не манекіни, а дійсно особи-індивідуальности.

Як силою виступає у Веляскеза бажання зображування характеристичних рис обличчя, про це свідчать портрети, де строга етикета не обмежувала його творчости. Можемо про це переконатись з портрету жартуна дон Дієґа де Ацедо. В обличчі двірського блазня-карлика пробивається не блазнуватість, але якоюсь мелянхолією навіяна повага, хоч наче на глум перед ним лежать книги. Веляскез малював не двірського блазня, а хотів потрапити до — людини. Веляскеза потягало більш світове малярство, хоч і не брак у ньому і релігійних тем. Під цим одним оглядом він не був чистокровним еспанським малярем протиреформації.

Зате у повній мірі репрезентує еспанське протиреформаційне релігійне малярство Доменіко Теотокопульос званий Іль Ґреко (1541—1614). Іль Ґреко прибув з далекої закутини Орієнту, з Крети, потім короткий час перебував в Італії, а звідти перебрався до Еспанії, де осів на постійне і розвинув інтенсивну малярську діяльність. Іль Ґреко не чистокровний еспанець, а на візантійському малярстві вихований грек, представник т. зв. кретенської малярської школи, яка своїми впливами сягала навіть на Україну. Цей перещіплений на еспанський ґрунт візантієць конґеніяльною інтуїцією відчув змагання протиреформаційного еспанського малярства. Не є випадком, що саме він довів розквіт еспанського релігійного малярства до найвищих осягів. Він сам виріс на традиціях високо-ідеалістичного строго-ґіератичного релігійного малярства Візантії. Тому розквіт протиреформаційного релігійного малярства в Еспанії, цій клясичній країні релігійної екзальтації, був для нього чимось близьким, майже рідним. Тільки що традиційні засновки Іль Ґрека розквітають на еспанському ґрунті до небувалих і невиданих досі розмірів. Релігійна екзальтація, піднесена до візіонерської екстази переступає межі величного, але згармонізованого ґієратизму візантійського мистецтва. Іль Ґреко стає справдішнім малярем космічних візій та його релігійний ірреалізм осягає в гарячій атмосфері еспанської екзальтовної релігійности щось досі дійсно небувалого.

Картини Іль Ґрека ділають на нас як якісь стихійно-космічні явища. Увесь реальний світ сходить на другий плян, є наче тільки одним зі ступнів, які провадять в містерію візіонерських, позазмислових зяв. Мало хто зумів малярськими засобами так глибоко ввійти в аркани містичних проявів надреальних подій як Ґреко і під тим оглядом певно належиться йому пальма безсмертности в історії всесвітнього малярства.

На женевській виставі Ґреко репрезентований першорядними картинами, які творять дійсні перлини ґалерії в Прадо, а між ними висуваються на перше місце великі полотна св. Трійці (1577—1578), св. Родини (1594—1604), Хрещення (1596), сон Филипа II., два портрети еспанських ґрандів та великий образ еспанського святого Ільдельфонза.

В образі св. Трійці ще слідні впливи італійського малярства. При всій сміливости композиції, незрівняних скоротів у екзальтації облич та іконографічній новости в зображенні Христа не у славі, а знятого з хреста (наче зображення пієти вяжеться в одно зі зображенням св. Трійці) — образ зберігає замкненість композиції і рівновагу мас, кольорит насичений, але згаомонізований.

(Далі буде).

НА ПОЛІССЯ.

РЕПОРТАЖ (1.)

Варшава—Пінськ, половина серпня.

На небо ліве дикий місяць,
Болото курить як кадило.
Його Господь назвав Полісся,
А серпе в нетрях заблудило

І думка мучиться пророча
Шляхи Господні зрозуміти...
О, місяцю! Поліський хлопче,
Чи знаєш ти, що має діяти?

Іван Коровицький.

Шлях на Пінськ біжить між болотами, торфовищами й вільхами. Ніч — темна, у ваґонах — натовп. Десь далеко на чорних обріях жевріє неспокійна іскра, розростається в полумя, мигає, пригасає, то знов розпалюється. Горить якесь село, а може лише стіжок сіна. Охорони Господи бідний нарід від страшного нещастя!

Довкруги царить глибока, вовкулацька ніч!

Дивлюсь у вікна і читаю фрагменти історії.

В Білій почало благословитися на світ. На посипаному жовтим піском пероні пружилася постать стрункого дижурного в червоній шапці. Над двірцем повільно колихалися державні прапори. Це з нагоди роковин розгрому большевицьких армій, що котилися через Підляшша на Варшаву. У цій польській перемозі скривалися також українські дивізіони й батерії. Але хтоб там хотів сьогодні згадувати про такі дрібниці...

Біла творить центр Підляшської Землі, відвічної посестри Холмщини. Не так давно ще була тут у Білій стара церква, світлину-залишок якої можна оглядати в закордонних альбомах. Тепер у Білій нічого особливого немає.

— Що чувати? — питаю нахилившись у вікна заспаного жидівського фіякерника, що станув з довгим батогом перед ваґонами.

— Нічого доброго. Ніхто з пасажирів не приїхав.

— А в Білій нема нічого нового?

— Все по старому.

— А горілку люди пють?

Посміхнувся.

— Пють.

— А до церкви ходять?

Оглянувся довкруги і сказав, поспішаючи, немовби двацять людей хотіло винайняти його чорну „дринду",

— Довідзеня!

Не інакше було у Бересті, тому славному місті, де заключено мир, про який большевицька преса пише тепер найчорніші калюмнії, більш-менш такі великі, як похвальні пеани на честь ризького трактату з Польщею. Берестя будилося зі сну в імлистих обіймах бужанського раннього холоду. Двірець залягли брудно-червоні довжезні табори ешелонних транспортів, якийсь вояк мив ноги під струєю срібної води з залізного водопроводу. Ваґони заніміли в світанковій сонній дрімоті. Прийшлося з нульги витягнути ґазети. Між ґазетами заплуталися фраґменти прихапцем забраної „Історії Берестейської Землі", себто теперішнього Підляшша. Написав її один з молодих українських істориків, прекрасний знавець Полісся і сумежних територій. Його праця не вийшла друком. З ріжних причин. Між іншим також з тої, що молодий історик мусить думати теж про „поважну працю" на щоденний хліб. За писання історії Полісся, такої, якою вона була — не дають чейже їсти. На щастя, молодий історик не консервував своїх цікавих спостережень і дуже пильних студій по жінчиних шуфлядах. З міною людини, що не звикла нічим розчаровуватись, передав свої фраґменти нам для ґазети, без надії на гонорар. А фраґменти — справді цікаві. Хтоб подумав, що таке діялося стільки років тому у підляшських сонних, сумних сторонах. Почитаймо!

Історія одної невеликої частини Галицько-волинської Держави, а саме Берестейської Землі, покаже нам наочно, якому високому злетові державнотворчого духа наших предків, яким великим їх трудам та подвигам завдячувала ця держава свою славу та могутність.

Близькими сусідами Берестейщини та Дорогочинщини були **ятвяги** — племя споріднене з литовцями. Жили вони за рікою Наровою в майже неприступних лісових нетрях, за дикими багнищами та заплавинами. Були не дуже прикрі сусіди — войовники відважні та хижі. „Гордими" і „злими" називає їх наш галицько-волинський літопис.

Нападали на українські оселі — палили, грабували, вбивали, забирали людей у неволю.

Для Берестя і Дорогичина боротьба з ятвягами була питанням життя або смерти, бо Буг був головним шляхом ятвязьких наїздів.

Наші князі воювали з ними довго та вперто — аж до повної перемоги.

На уяву народніх українських мас походи на ятвягів, визволення невільників з поганського полону робили таке саме могутнє враження, як пізніша боротьба козаків з турками й татарами. Про ці походи складали пісні."

Чи не цікаве?

А тепер Буг підмиває стару помосковську кріпость старого Берестя, кріпость, що має недобру славу в найновіших політичних споґадах. Та не заступаймо цікавої лектури сучасними алюзіями і рефлексійним матеріялом. Читаймо краще далі:

„Галицький літописець inaче оживає, коли зачинає оповідати про ці походи: духом справжньої лицарської поезії сповиті ці оповідання.

Описує напр., як король Данило з горсткою вояків відділився від свого війська і вибрався вночі до ятвязької оселі. Його „дворський" мав прибути до цієї оселі зі значним відділом війська. Але дуже ще молоденький „дітський" переплутав наказ і в рішучу хвилину поміч не наспіла. Проте несподіваний напад викликав між ятвягами таку паніку, що вони програли бій. І не знати, з чого більше тішиться літописець, чи з перемоги, чи з тієї нової слави, що придбав його король у нерівному бою.

Добре також знали берестяни литовців.

Дещо пізніші часи полишили неодну гарну сторінку українсько-литовського зближення.

Прояви цього зближення виступають уже в часах Галицько-Волинської Держави: у спільних українсько-литовських походах на Польщу, у приязні, що лучила, хоч не завсіди, короля Данила та Миндовга.

Але не слід забувати, що тоді ще глибока культурна прірва відділяла литовців від наших предків.

Спільна всім християнським народам середньовічча відраза до „поган" нераз виявляє з оповідань галицько-волинського літопису.

А буйна енерґія молодого литовського народу, вложена потім у розбудову одної з найбільших в Европі держав, тоді ще занадто часто шукала виходу в очайдушних займанщицьких наїздах на українські землі. Таксамо погани русичі пльондрували колись Візантію..."

Бувало колись. Сьогодні: Ґданськ, промова в Таненберґу, Чяно, Стренґів лет над Латвією... По завзятих великих і менших народах не лишилося навіть малого сліду. А колись на цій самій землі, що по ній біжить задиханий поїзд:

„В кілька літ по Батиєвій руїні Данило здійснив нарешті свій плян походу на ятвязьку землю.

Вирушив із Дорогичина і цим разом щасливо перейшов через дикі багнища.

Горячі бої тривали кілька днів. Нарешті бій над річкою Ольгом скінчився повною поразкою ятвягів.

На поміч ятвягам прийшли пруси та борти.

„Але ось посідали з коней та вийшли назустріч прусам Данилові вояки — оповідає літописець — Їх щити блищали мов зоря, шоломи сяли як сонце, списи в їх руках виглядали немов густий очерет. Стрільці з налаштованими самострілами йшли обабіч. Данило сидів на коні та командував військом..."

Грізна постава Данилового війська так вразила прусів, що вони казали ятвягам:

„Битися з ними? Цеж усе одно, що піддержувати стрілами палаюче дерево" й ухилилися від бою.

Колиж Данило і Василько завернулись назад і, перейшовши Нарев, увійшли у свою землю, то люди співали їм пісню слави, бо вони силу християн визволили з неволі" — каже літописець і додає, що брати-князі „пішли слідами свого батька Романа: той кинув погани як лев, що аж поганці страшили ним своїх дітей..."

Цікава лектура, повчальна, варта того, щоб її читали ті, що їх занепад Срібної Землі позбавив „решти віри" у силу власного народу.

НА ЯРМАРОК

Під Кобринем встає гаряче сонце. Краєвиди натягають водою. Площину трясливих зелених торфовищ перенизують дикі гаї. Хтось доглянув льорнетою, як селяни далеко під лісом перевозили на човнах стіжки сіна. Полісся обвіяло нас своїми багнистими вітрами. Наближався Пінськ — мета цілонічної подорожі. Це у Пінську відкриють сьогодні „Поліський ярмарок"

Цьогорічний поліський ярмарок — це вже четверта з черги імпреза того роду. Три попередні не придбали собі доброї слави навіть у тих, що все вихвалюють, що мусять похвалити. Цеж власне проурядова польська преса скритикувала гостро і дотепно торічній ярмарок у Пінську, ярмарок, що на ньому не бракувало вишивок, модних танґ, танкового паркету і радія, бракувало лише — місцевих... селян, поліщуків, що вже у другому селі від Пінська нічого й не відали про „своє свято".

А у підпінському селі Коморах один господар має 12 гектарів землі, поділеної на 306 кусників, що їх обїздить човном від світанку до темної ночі.

А до села Мітрич поза одним завзятим журналістом не дійшов ще ніодин секвестратор, ані поліціянт і ніхто із цього села не бачив у свому житті паротяга...

Але стоп! Оце вже й доїзджаємо. Видно Пінськ, майже пів-леґендарне місто, що в ньому з ватаги 30-ьох журналістів, які їдуть з нами, було лише... двох. Заїзджаємо на ясний, широкий камінний двірець. Очікує нас делеґація місцевих нотаблів у твердих ковнірцях. От таку штуку втяли панове пінські достойники. На дворі страшнюща спека!

Після коротких слів привіту підійшов до нас службовий поліціянт зі свіжою телефоноґрамою, що перегнала наш поїзд по дротах з Варшави.

— Одного з редакторів покликали туди, куди іде сьогодні більшість молодих мужчин...

Ледви встиг, бідолаха, вийти з ваґону, а тут — маєш!

Хоч-не-хоч мусів їхати назад. Ми поїхали фіякрами (на товстих ґумових колесах) до місцевих „комфортних" готелів. За кілька годин відкриють ярмарок. Побачимо Полісся.

Роман Гучманович.

Росія знову прорубує вікно у світ.

СССР і балтійське побережжя.

Змагання до морського берега — це один з найчастіших мотивів територіяльної експансії. Нічого дивного, що як лиш московська державність вийшла з ембріональної стадії, московська політична думка поставила собі за мету пробити вікно у світ. Від північного побережжя, від арктичного океану віддалювали москалів лиш дрібні фінські племена, що їх москалі завоювали й винищили без труду — і без милосердя. Це був перший доступ Московщини до моря — туди вона наладнала в половині XVI. століття торговельні взаємини з першою західною державою — з Анґлією, що заложила свою факторію в Архангельську, найстаршій російській морській пристані.

Звязки Московщини з Балтійським Морем також старі. Новгородська республика мала доступ до Фінського заливу і вела туди живий товарообмін зі західними краями. Московщина заволювала Новгород щойно в XVI. століттї (за Івана Грізного), але змагалася за нього вже віддавна; тим торговельним осередком Балтії заволодів Іван III. ще 1478. р. Завоювання Новгороду та другої торговельної республики — псковської (1510) не дозволило ще москалям станути на балтійському побережжі. Племена, що відділювали московську територію вузькою стінкою від Балтійського Моря, не витворили вправді власної державности, але стали тереном експанзії двох германських народів: німецького та шведського. Німці заложили там кілька дрібних держав, які опісля завоювали частинно шведи, частинно поляки. І з тими державами воювала Московщина за доступ до Балтійського Моря від початків свого існування. Олександер Невський побив у 1214. р. шведів, Іван III. напав на німецьку Лівонію, але лівонські хрестоносці побили його в 1501. р. під Ізборськом; без успіху намагався захопити Лівонію Іван Грізний; завзято бились москалі за Інґрію, яку в XIV. століттї відібрала Новгородові Швеція, у XV. століттї здобули її москалі, у XVII. знову втратили.

Як бачимо, коли Петро Великий кінець кінців на початку XVIII. століття прорубав вікно в Европу, не був це епізод, лиш завершення довгих змагань за доступ до Балтику, що червоною ниткою тягнуться через московську історію.

Навпаки, змагання Московщини до Чорного Моря розмірно молоді. Годі туди зараховувати війни на південно-західному пограниччі (з українськими князівствами, Литвою та Польщею) ані воєнні операції для охорони перед татарськими наїздами — операції, які зрештою мали деколи навіть характер активної оборони. Авангард російської кольонізаційної експансії на південний схід — козацтво — було лиш дуже слабо звязане з московським центром. На Чорне Море звернула російську експанзію щойно Україна, піддаючись у половині XVII. століття під московську опіку.

Петро Великий здобув доступ до Балтійського Моря приблизно в тому самому часі що до Озівського, але ріжниця у трактуванні балтійського та чорноморсько-озівського побережжя кидається в очі на перший погляд.

З великим вкладом гроша та праці повстав над Балтійським Морем ряд добрих торговельних пристаней, що давали рільничій Росії найближчий звязок з промисловим Заходом. Торговельні обороти Росії зі східними краями, краями подібної господарської структури, мусіли бути менші та менш важні; східні краї були для Росії в першу чергу не торговельним партнером, а предметом імперіялістичних зазіхань. Своєю залізничою та корабельно-фрахтовою політикою старався уряд петроградський звернути як найбільше оборотів на свої пристані — балтійські, спиняючи розвиток мореплавства на чужому для російського народу Чорному Морі. Балтійське побережжя стало для Росії справжнім вікном у світ — чорноморське звичайною випадковою базою для експанзії на Левант та Індію. Балтійське Море було шляхом мирних торговельних звязків. Чорне — тереном воєн.

Коли 1918 р. Росія станула перед загрозою втрат обох европейських побереж, вона кинула всі сили на боротьбу за чорноморське, бо запілля Балтійського Моря бідне у сирівці, запілля Чорного — багате. Здобуваючи доступ до Чорного Моря, Росія здобула рівночасно пшеницю, залізо, вугілля і нафту. Хоч у балтійських народів стоїть культура і національна свідомість на дуже високому рівені, їхній воєнний потенціял був мінімальний у порівнанні з українським — з огляду на недостачу державницьких традицій та головно на малу чисельність. Зате за ними станула могутня Антанта, яка визнала естонський та латвійський уряд ще заки вони володіли своїми територіями та дала їм військову поміч. Йшло про те, щоб відділити большевиків від моря „санітарним кордоном", ізолюючи від комуністичних впливів зреволюціоновану Німеччину та зворохоблене робітництво західних країн. Совіти мусіли погодитися з тим фактом, але все вважали його насиллям, диверсією „буржуазних інтервентів".

Ще перед кількома роками Жданов відгрожувався, що большевики „прорубають вікно в Европу та поглянуть, що там дієтся". Серед тодішньої мирної атмосфери така погроза проти Естонії та Латвії викликала сензацію, але не могла мати ніяких практичних наслідків. Щойно тепер прийшла нагода, коли большевики могли домагатися свобідного доступу до Балтійського Моря — як винагороди за поміч проти Німеччини.

Хоч Москва дала своїм домаганням до балтійського побережжя позірно невинну форму — гарантій проти „посередньої агресії", Анґлії та Франції важко було приняти ті домагання, замикаючи очі на енерґійні протести балтійських держав. На справі балтійських держав спинились московські переговори три місяці, мабуть на справі балтійських держав вони і розбилися.

Можливо, що Німеччина заплатила Совітам ту ціну, на яку не могла рішитись Анґлія та Франція; бо годі припускати, щоб Москва без поважної заплати скріплювала становище держави, яка у ближчому чи дальшому майбутньому може вернутися до своїх давних східних плянів. Для балтійського побережжя варто зарискувати — за нього москалі боролися від раннього середньовіччя. (гал.)

З Карпатської України.

НАГІНКА НА УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО.

Мадяри чимраз завзятіше та нагальніше здавлюють українське слово у прилюдному житті. Адміністрація Карпатської України нині вже на 90 відсотків змадяризована; навіть „русских" урядовців з політичного табору Фенцика та Бродія одного по другім перекидують до корінної Мадярщини. В останньому часі мадярські адміністратори силують населення співати мадярський гимн у церквах; де люди противляться цьому, приходять жорстокі кари і переслідування, які зачинаються від того, що вірні мусять співати цей гимн два рази або й більше. Були випадки, що за голосну українську пісню побивали до крови...

ПРОТИ ЛІКВІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Просто трагічне положення на шкільному відтинку в Карпатській Україні: зі шкіл прогнали вже майже зовсім українську мову, а дотеперішні державні середні школи одну після одної мадярщать, або цілком ліквідують. Дійшло до такого положення, що навіть надльояльні до мадярського режиму мадяро-москвофільські посли будапештенського парляменту уважали за конечне заняти становище до мадяризаційної системи в царині шкільництва.

В окремих резолюціях ті посли домагаються від мадярського уряду, щоб спинив ліквідацію гімназії в Білках (яку після віденського арбітражу перенесли були туди з Берегова) та ліквідацію 4-клясової гімназії в Рахові. В резолюціях зазначено потребу зберегти також гімназію у Сваляві, яку зорґанізовано за українських часів, подібно, як і гімназію в Рахові.

НЕРВОЗНІ НАСТРОЇ НА ЗАКАРПАТТІ

Чи інтервенція бродіївців матиме у справах шкільництва кращі успіхи, ніж у справі обіцяної мадярами територіяльної самоуправи — можна поважно сумніватися. Мадярські адміністратори в Карпатській Україні отверто кажуть, що в сучасному положенні мусять зі своїми мадяризаційними заходами поспішати, бо не знати, як може бути завтра... Їхній поспіх витворює нервову атмосферу, адміністраційний хаос, переслідування, загальне недовір'я так, що Карпатська Україна зі своїми настроями стала дуже небезпечним вогнищем неспокою. До цього долучується ще велика матеріяльна нужда і невдоволення з існуючого положення не тільки серед карпатських українців, але навіть серед жидівської та мадярської меншини. Всі на Закарпатті почувають, що там якийсь нескінчений розвоєвий стан...

ОБА КЛЕМПУШІ ЖИВУТЬ!

По березневій катастрофі кружляли поголоски, що командант „Карпатської Січі" Дмитро Клемпуш згинув підчас бою з чехами в Хусті, а його брат Василь, посол до сойму Карпатської України, згинув геройською смертю в боях з мадярами. Тимчасом виявилось, що оба брати Клемпуші живуть. По окупації Карпатської України мадяри інтернували обох братів Клемпушів і замкнули їх до табору, звідкіля їх по якомусь часі випустили і вони виїхали незадовго до Німеччини. Тепер оба Клемпуші перебувають у Німеччині в таборах праці для робітників з Карпатської України де є наставниками.

Так є в Милованню...

II.

Конкретний випадок: один з учнів миловянської господарсько-садівничої школи „Просвіти“ скінчив був кілька літ тому в ній курс і, вернувшись до батьків, хотів і їх господарство переставити на інші рейки. Батько не мав зрозуміння для саду, шкілок, зразкового городу. Син був упертий, як і батько: винайняв у сусіда шмат землі, розвів шкілку і городовину: Третього року мав з одного і другого коло 700 зол. прибутку. Батько не вірив, але потім скорився:

— Мій Василь таки мудрий хлопчище... — каже він сьогодні та засоромлено опускає голову.

А Василь? Василь, високий, синьоокий парубок з добрячим усміхом на обличчі, є нині на всю околицю найкращим „очкарем“. До Підпечар, Тисьмениці, ба далекого Хриплина ходить очкувати людям щепи. Я бачив як він це робить: за закочену високо штанку вкладає зрізи з очками і зігнений, не розпростовуючись, пересовується від щепи до щепи. Ніж у руці тільки лискає. Шах-шах! зроблено проріз, всунено очко і далі. Трьох, що завязують очка, ледви встигають за ним. Денно заочкуває 1.800—2.000 по пів гроша за очко. Добрий заробок!..

Цей конкретний приклад з Василем Гомонилом, що переламав типовий галицький консерватизм батька і має нині добрий прибуток — є наче символічним для госп.-сад. школи в Милованні. Виходять з неї селянські сини зовсім іншими, як входять туди і якщо деякий відсоток з них з ріжних причин не використовує набутого знання (таке, зрештою, є в кожній школі й у кожному фаху), то більшість стає справжніми піонірами новочасної господарки на селі, завязком того нового українського села, в якому буде гаразд і освіта. Навіть у такому темному й затурканому куті Товмаччини, як трикутник Вільшаниця—Милованя—Юрківка, тільки Вільшаниця не засвоїла собі від цієї школи нічого і є типовим селом, до якого даремно ковтає поступ і наука. Зате Милowання починає заводити городи й сади, хоч відомо, що власне в рідному селі не був іще ніхто пророком, а Юрківка внеманциповується на справді гарне, культурне та раціонально загосподароване село: здалека побачите великий сад Маріяна Гудими, за ним інші, менші й більші сади, зблизька вливає вас порядок на подвірях, гарні городці та малі бахурі, що заїдаються помідорами. Бодай тільки вітамінів мають тепер ці селянські діти.

Маріян Гудима з Юрківки, колись учень миловянської школи, це ще вищий ступінь господарської культури, як миловянський Василь Гомонило. Маріян Гудима є селянином-інтеліґентом у повнім того слова значінні, одним з провідників місцевого організованого життя та шанованим у всій околиці громадянином. З обличчя й очей бачите, що таких селян потрібно нам найбільш. Але Маріян Гудима оповідав мені ще і про свою особисту трагедію: оженився з найбагатішою дівчиною в селі й навіть пів року не пожив з нею.

— Пане, я не міг — казав. — Брудна й нечесана, кури по горшках у неї скачуть. Я хотів, щоб прочитала собі газету, каже: „То не газдиня, що газети читає“. Ну як я міг жити з такою людиною?

Не міг. Шостий рік живе самотно, вкладаючи у свою господарку, сад і город, пасіку й годівлю шовкопрядки, секретарство в „Лузі“ й касієрство у „Просвіті“ всю свою молодецьку, запальну душу. А коли вам пишу про цього шляхотного селянина, то хочу вас водночас запитати: Хіба не відбулася в житті його боротьба пітьми зі світлом і не станув він по боці світла, жертвуючи особистим щастям і спокоєм? Чи це не характеристичне, й не надійне?

Але селян, що були учнями миловянської школи й засвідчують незвичайно добре про неї, шукайте не тільки в околиці Милования. Львівських українців, що будують у славетному вже селі Чижикові за Винниками, прошу розшукати Павла й Андрія Дацків. Перший — інвалід зі світової війни (постріл руки), другий — молодий, ідейний парубіка. Оба — брати, що живуть згідно на одній подвірі. Андрій крім цього проводить Хліборобським Вишколом Молоді й був старшиною відомого в цілій околиці чижиковецького „Лугу“ (120 однострої і оркестра!) Андрій — учень миловянської школи, брат, навчився господарити раціонально від нього і книжки. А господарство Дацків — це наче здійснення миловянської науки: при воротах кільдакесять кущів високопенних рож, оподалік велика пасіка, молодий великий сад, рівно посаджені ряди ягідних кущів і далі город, повний різних, чистих грядок, полуниць, помідорів рабарбару й іншого добра.

— Цього городу — говорив Павло Дацко, коли я був востаннє в нього — небагато і взагалі у нас обох є всього неціліх чотири морґи поля. Господаримо разом, а роботи є. Тільки свитає (я був у нього в сам розгар полуничного сезону), а ми вже в городі: обірвемо полуниці, вони мусять підсохнути й до кошиків. Чистити не треба, бо підстелюємо на грядки солому. Щоденне того вивожу з двацять кіля. Крім цього щоденне 80—100 рож. На одне і на друге чекають уже купці у Львові. Вгинаюся, як іду на стацію. В 11-ій я вже дома, по дорозі в поїзді прочитав газету. В дома є вже нова робота. Гаруємо з братом, моя жінка, діти (брат, знаєте, не жонатий і не хоче женитись), але, пане: хай нарікає лінюх і нероба! Я не заміняв би з найбільшим багачем, а хто не хоче працювати, той мусить бідувати!

Було це свідоцтво раціональній господарці простими, хлопськими словами. Павло Дацко не казав тільки, що й працювати треба вчитись і що тієї праці він навчився від Милования. Це зрештою він сам підтвердить вам у дальшій розмові, бо вислав уже кількох хлопців з Чи-

ДЖ. О. КЕРВУЛ 49)

Герої золотої тундри.

ПОВІСТЬ

Переклала Ольга Сліпа.

Він відступився від вікна і відчинивши двері вийшов у ніч. Подуви холодного повітря китали шелестливими паперовими ліхтарнями, та чути було лагідне лопотіння прапорів, що їх Марія Стенліш примістила на даху його дому. Було в тих звуках щось заспокійливе, якась полекша спливала на його розбурхані нерви. Вернувся до нього спомин тої днини проведеної разом з дівчиною у Скеґвею, коли вона йшла при його боці з рукою довірливо зложеною на його рамені, а очі її та її лице були немов надхнені подихом гір.

Без огляду на це, ким вона є тепер, або ким була колись, було в ній щось таке, що будило подив, якась прикмета характеру ще цінніша, ніж її жіноча краса. Вона доказала не лише свою проворність. Вона була надхнена відвагою — такою відвагою, що він шанував би цю відвагу навіть у такому мужчині як Джон Грегем, а в цій струнків та ніжній дівчині, вже ця сама відвага дивувала його як чеснота без огляду на її мотиви. З самого початку відвага була в ній поливу гідною прикметою — чесна, скора, рішуча відвага, що йшла вперед скоками серед обставин, у яких власна воля і рішучість були б захиталися. Була це єдина в цілому світі відвага — відвага жінки — для якої в її змаганні до наміченої цілі ніяка перешкода не була за висока ані ніяка пропасть за глибока, хоч смерть очікувала її з витягненими раменами по другому боці. І зовсім певно, що там було стільки прикмет і така відвага, там мусів бути також якийсь глибший та ліпший мотив, а не самий мотив знищити щось, мотив грошевого зиску, і принятої на себе ролі, щоб перевести якийсь хитрий плян.

Думка та бажання вірити в її чесність довели Аляна до того, що він споглядаючи щораз вгору на прапорці, як повівали над його домом, вимовляв слова півголосом. Марія Стендіш не могла бути такою, як вона виступала з відкриття Стемпіда, була якась помилка, якась жахлива глупота у висновках, а завтрішній день докаже напевне малодушність та несправедливість їх обидвох. Він силкувався вмовити в себе те переконання, та повернувши до хати поклався спати, заедно повторюючи собі ,що велика брехня побудована була на хиткій підставі, та що всемогутній Господь був ласкав на нього, тому, що Марія Стендіш жила а не померла.

XVII.

Хоч Алян спав здорово кілька годин, та таки встав в 6. годині зранку, не дозволяючи довгому ланцюгові вражінь попередньої днини приспати себе поза визначений час. Веґарук не забула давнішого свого звичаю і ванна наповнена холодною водою, чекала на нього. Він скупався, підголився, вбрався у свіжу одіж і точно в 7. годині був при сніданку. Стіл, при якому він звичайно снідав сам, був у малій кімнаті з подвійними вікнами, крізь які бачити можна було більшу частину мешкальних будинків оселі. Будинки не стояли за звичаєм ескімосів, але були збудовані старанно, з невеликих кусків будівельного матеріялу, привезеного з гір, та на зразок сільських хат рядом попри єдину вулицю оселі. Море квіток було перед хатами, а на кінці того ряду хат побудована на невеликім горбку, що спадав до одного з наводнених ярів тундри, стояла хата Соквенни. Щодо величини була це хата друга по Аляновій, бо Соквенна був найстарший в цілій громаді та наймудріший рівночасно, а з ним мешкали дві його годованки — дочки Кеок і Неведлук, найкращі з цілої Алянової кольонії ескімосів. Снідаючи позирав Алян час до часу на ту хату та побачив тонку спіральну смугу диму, що підносилася з комина хати, але не було ніякого іншого знаку життя.

Сонце вже було підійшло високо та стояло недалеко своєї найвищої точки на небі, що знаходилася трохи вище як середина віддалі між обрієм і зенітом. Якесь чудо ділося тут зі сонцем, що встало на півночі та посувалося в сторону сходу, а не заходу як звичайно. Алян знав, що мужчини оселі, вже пару годин тому, відійшли до далеких стад у горах. Село немовби опустіло. Таке покинене мужеською частиною населення воно залишалося завжди так, коли стада посувалися у вищі та холодніші пасовиська підгіря. Жінки і діти по святочних забавах минулого вечора ще не пробудилися, щоб забратися до праці довгого дня. Захід і схід сонця важив мало у цьому краю вічного дня.

Вставши від стола, поглянув Алян знов у сторону дому Соквенни. Самітня постать пнялася вгору по збіччі яру і пристанула в сонці. Навіть з цієї віддалі, хоч сонце світило йому в очі, пізнав Алян Марію Стендіш. Зі стоїчним спокоєм він відвернувся від вікна, та закурив свою люльку. З пів години він сортував свої записки і господарські книги, приготовляючись на прихід Тотюка і Емюк Тулика, а коли вони прийшли його годинник вказував точно 8-у годину.

(Далі буде).

жикова туди на науку й тішився, що вернулися з новими плянами й розмахом.

Так Василь Гомонило з Милований, Маріян Гудима з Юрківки і брати Дацки з Чижикова можуть вам наявно засвідчити, чи є користь з госп.-сад. школи „Просвіти" в Милованні. Але таких Гомонилів, Гудим і Дацків є в Галичині за 30 літ її праці вже більш тисячки, а 50 найближчих вчиться якраз тепер. Є вже села, що мають їх по кількох. І від кожного майже з них іде в народ далі наука раціонального господарства та поширюється тверде переконання, що й на нашій землі можна ще жити достатно. Треба тільки вміти працювати коло неї.

У 30-ліття милованської госп.-сад. школи „Просвіти" треба нам побажати собі, щоб Гомонил, Гудим і Дацків було в нас щораз більше. І напевно вони будуть, якщо ми памятатимемо про кузню, де гартується їх знання, воля та характер, якщо врешті до тієї кузні спрямовуватимемо ввесь наш селянський цікавий і свідомий молодняк. Її адреса: Милування, пошта Рошнів над Дністром.

Анатоль Курдидик.

Рузвельт пропонує посередництво між Польщею і Німеччиною.

ТЕЛЕГРАМА ПРЕЗИДЕНТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДО ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, ПАТ. Президент Польщі дістав від президента Злучених Держав Північної Америки таку телеграму:

„Його Ексцеленція І. Мосьціцький, президент Польської Республики, Варшава, Польща. Білий Дім — Вашингтон 24. 8. 39 р. год. 22. Принято 25. 8. год. 3.40.

„Безсумнівна поваґа теперішньої крізи накладає на всіх обовязок, розглянути всі можливі засоби, які могли б ЗАПОБІГТИ ВИБУХОВІ ЗАГАЛЬНОЇ ВІЙНИ.

Маю це на меті і вважаю, що я є в праві запропонувати, щоб розглянено деякі можливі засоби розвязки.

Спір між польським та німецьким урядом міг би бути предметом БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДИСКУСІЇ між обома урядами.

Якби виявилося, що це неможливе або годі виконати, другим способом було би предложити справу АРБІТРАЖЕВІ.

Третім способом могла би бути КОНЦИЛЯЦІЯ З ПОМІЧЮ ТРЕТЬОГО НЕЗАІНТЕРЕСОВАНОГО ЧИННИКА. В тому випадку було би побажане, щоб обі сторони скористали з послуг одної з традиційно невтральних держав або НЕЗАІНТЕРЕСОВАНОЇ РЕСПУБЛИКИ ЗАХІДНОЇ ПІВКУЛІ, яка вповні лежить поза сферою та спірними справами теперішньої крізи.

Коли б Ви рішили пробувати розвязки одним з тих способів, можете рахувати на справжню, повну симпатію Злучених Держав та їхнього народу підчас розгляду тих способів. Закликаю Вас, так само як і німецький уряд, СПИНИТИСЯ ВІД ЯКОГОНЕБУДЬ ВОРОЖОГО АКТУ.

З огляду на те, що як Польща так і Німеччина є суверенними державами, розуміється, що на випадок вибору одної з альтернатив, які пропоную, ОБА НАРОДИ ПОГОДЯТЬСЯ ВПОВНІ ПОШАНУВАТИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ І ТЕРИТОРІЯЛЬНУ ІНТЕҐРАЛЬНІСТЬ ДРУГОГО НАРОДУ.

Як думаю, Вам добре відомо, що промовляючи в імені Злучених Держав, я вихісновував і все вихісновуватиму всякий вплив для мира. Широкі народні маси кожного народу, великого й малого, бажають мира, не шукають воєнної добичі, уважають, що спори, претенсії та контрпретенсії все залишать доволі часу між народами, але що їх усіх можна розглянути мирною процедурою, коли по обох сторонах є добра воля до того.

Повідомлення подібного змісту вислав я до канцлера Німеччини.

Підписано: (—) Франклін Д. Рузвельт".

*

Як довідується ПАТ, Президент Польщі без сумніву відповість на ту телеграму.

Берлінські амбасади приготовляються до евакуації.

ПОГОТІВЛЯ НІМЕЦЬКОЇ МАРИНАРКИ. — КОНЦЕНТРАЦІЯ ВІЙСЬКА. — НІЧНА НАРАДА У ГІТЛЕРА.

Як подає польська преса, у берлінських амбасадах та посольствах палять тайні документи, приготовлюючись до виїзду. Поїзди до Бельгії та Швайцарії переповнені чужинцями. На всіх німецьких побережжах проголошено стан воєнного поготівля.

Дальше йде поспішна концентрація німецьких військ на заході та на сході — на схід від залізниці, що проходить через Франкфурт над Одрою.

Гітлер приїхав до Берліна і в четвер в год. 19. відбув з Ґерінґом, ґен. Кайтаєм, адм. Ледером та мін. Рібентропом нараду, що протягнулась поза північ. У берлінських колах говорять, що в найближчих 48-ох годинах треба бути приготованим на поважні несподіванки.

СТАНОВИЩЕ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ ДО ІМЕНУВАННЯ ФОРСТЕРА.

Як подає „Хвіля Вечорна", польські міродатні кола вважають номінацію Форстера незгідною зі статутом Ґданська. Польща означить своє становище у тій справі, коли стане відомий характер „начальника вільного міста", та як це нарушить польські інтереси.

Становище Польщі до Ґданська можна означити так:

1) Польща не годиться на аншлюс,

2) Ґданськ мусить залишитись у польських митних границях,

3) Чужі держави не можуть контролювати прав Польщі у Ґданську,

4) Польща боронитиме право культурного розвитку польської меншини у Ґданську. Якщо нарушать основні польські інтереси у Ґданську Польща боронитиме їх.

ЛИСТ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ ДО КОРОЛЯ БЕЛЬҐІЇ.

ВАРШАВА, ПАТ. Президент Польщі вислав до короля Бельґії телеграму, в якій стверджує, що Польща стоїть на становищі, що годі будувати могутньости на кривді слабих. Польща також уважає, що найкраще реґулювати непорозуміння безпосередніми переговорами, опертими на справедливости та взаємній пошані прав та інтересів. Є це найліпша гарантія мира.

НІМЦІ АРЕШТУВАЛИ ПОЛЬСЬКОГО ДИПЛЬОМАТИЧНОГО КУРІЄРА.

„Век Нови" з 26. ц. м. повідомляє, що в середу пополудні німецька гранична сторожа арештувала польського дипльоматичного куріера польського консуляту у Бреславі з дипльоматичною валізою. Валізу видали польській владі, куріера затримали в арешті у Бреславі, не зважаючи на інтервенції польського консуляту й амбасади.

ЗАЯВА РІБЕНТРОПА ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ СОВІТСЬКОЇ ПРЕСИ.

Як подає польська преса, перед відлетом з Москви зложив Рібентроп представникам сов. преси заяву, в якій ствердив, що Німеччині й Росії (він все уживав того слова, не „СССР") було все зле, коли вони зле жили зі собою, а було добре, коли вони були в добрих взаєминах. Вчорашній день має епохове значіння: Гітлер та Сталін висловилися за приязнею, обі держави відновили співпрацю. Деякі держави намагались окружити Німеччину й Росію, але з того вийшло німецько-російське порозуміння.

ФРАНЦУЗЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА В ПОГОТІВЛІ.

Французьку воєнну фльоту непомітно поставлено на воєнній стопі. В Тульоні є 130 воєнних кораблів, готових кожної хвилини відплисти, та 63 підводні судна, також у поготівлі.

НА ІТАЛІЙСЬКИХ ПОБЕРЕЖЖАХ НЕМА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВИ.

Як повідомляють з італійських пристаней, там не видно ніякої спеціяльної підготови до війни, лише на деяких відтинках побережжа поставлено важкі гармати Круппа.

БРИТІЙСЬКІ РИБАЦЬКІ СУДНА МУСЯТЬ ВЕРТАТИСЬ ДОМІВ.

Британська влада наказала через радіо британським рибацьким суднам, які є на Північному Морі, негайно вертатись до Анґлії.

НІМЕЦЬКІ ДИПЛЬОМАТИ ЗАЛИШИЛИСЬ У МОСКВІ.

Як подають з Москви, там залишилась більша частина німецької делеґації, що приїхала з Рібентропом. Вони продовжують наради.

БРИТІЙСЬКА І ФРАНЦУЗЬКА МІСІЯ НЕ ВИЇЗДИТЬ З МОСКВИ?

Як подає анґлійська преса, анґлійська і французька місія в останній хвилині дістали від своїх урядів наказ — не виїздити з Москви.

„Хвіля Вечорна" приносить з Варшави поголоску, що Ворошилов робив заходи, щоб відбути нове засідання з обома місіями.

ЄГИПЕТ ПРИГОТОВАНИЙ.

КАЇРО, ПАТ. Премієр Алі Мегер Паша заявив, що египетський уряд з увагою слідкує за розвитком ситуації та є приготований протиставитися всяким можливостям.

ПАПСЬКІ НУНЦІЇ ВІДКЛИКАНІ З ВІДПУСТОК.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО. ПАТ. Ходять поголоски, що всіх нунціїв відкликано з відпусток; вони мають негайно обняти свої становища.

ЛІТВІНОВ СТАНЕ ПЕРЕД СУДОМ?

У польській пресі появилась вістка, що небавом відбудеться у Москві процес проти Літвінова, і амбасадорів: Давтяна, Юренева, Трояновського, Суріца і Майського. Двох останніх вже відкликали до Москви.

Літературна сторінка.

А наші автори...?

Політики радять, метушаться і фільософують. Міліонова маса громадян наслідує їх. Що-ж роблять за той час письменники? У великих культурних краях, де панує природний поділ праці, вони роблять те, що звичайно — те, що вміють.

Що роблять наші? Одні те, що політики, другі те, що міліонова маса громадян, треті те, що наші книгарі та видавці. Книгарі та видавці чекають на зміну конюнктури. На час цієї зміни вони не зміняють своєї професії, а чекають, щоб світ змінився. Може від „тих усіх змін" книжки нараз висунуться в нас на ліпше місце, ніж те, де лежали досі.

Підчас нашої великої революції від 1917. р., коли невідомо було, хто за місяць чи тиждень пануватиме над містом, наші київські поети сходилися на розмови про поезію. І ті з них, що ходили з револьверами і булкою в кишені, не переставали займатись своєю роботою. Тоді ніхто не чекав стабілізації, яка має виснити, чи варт займатись тим єдиним до чого, хто має хист і чим займатись повинен.

Та хто зна, може наші автори роблять якусь важнішу роботу, ніж книжки. Може вони і зневохотились до літератури побачивши, як журналісти відбирають їм хліб. Бо й коли так рясно розквітала поезія, як тепер у політичних статтях і сензаційних телєграмах?

Лихо тільки в одному: — що буде як бабуся Европа схоче так недужати рік, два і десять? За той час навіть вічні пера повисихають. А якісь книжки дома таки треба мати! Щастя, що наші книгарні потішають нас: „Вересень — місяць шкільної книжки; батьки не мають на інші грошей. Почекайте, може до того часу розясниться."

І говорять так, якби вони самі не знали віддавна, що справа ясна без розяснювання — на книжку в нас голоду не буде, бо і не було ніколи: ніхто за нею не питає.

——о——

Смерть великого критика.

Помер великий французький критик — Шарль ді Бос. Мав поза пятьдесятку. Його прізвища можете ще не знайти в підручниках виданих 10 років тому. З усіх його творів досить вибрати кілька томів критичних студій, для заголовку яких треба придумати нове слово у нашій мові „Приблизи", у значінні „приблизних оцінок" — того, що більш-менше схоплюємо одним поглядом.

Ді Бос жив далеко поза гомоном літературного руху. Останні два роки викладав французьку літературу в католицькому університеті в місті Нотр-Дам, стейту Індіяна, дві години залізницею від Шікаго. Занедужавши приїхав умерти у Франції. Це був критик закоханий у творах і письменниках. Він писав тільки про тих, яких любив, ніколи поневолі і ніколи на завдану тему. Деякі характеристики його письменників — незабутні, як мистецькі портрети-мініятури.

Ді Бос мав своїх письменників: святого Августина, Паскаля, Бенжамена Констана, Бодлера, Ніцше, Пруста, Чехова, Катерину Менсфільд, Кітса і Ковентрі Патмора. (Цей останній мало відомий англійський поет і критик, що помер у 1896. р., належав до гурта „прарафаелітів", друг Данта Россетія, автор прегарних од п. з. „Незідомий Ерос".) Він знав сотні авторів, якими зачитувався з ранніх літ з олівцем у руці (І кількома загостреними олівцями в кишені), як і знав сотні письменників, критиків і мистців особисто, підтримуючи якнайближчі звязки з людьми, шукаючи між ними приятелів, завжди готовий допомогти кожному, чим міг.

Довгі роки Ді Бос вів свій літературний щоденник, з якого досі відомі тільки фрагменти. З нього залишилось багато томів.

Літературна хроніка.

ТЕПЛИЙ СПОМИН ПРО ЗНАЙОМОГО ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Купиш французький журнал, розвинеш його і — маєш некрольог. Рівно два роки тому сидів Шарль Сенешаль у львівській каварні „Рома" на терасі зі мною і цікавився відразу всім: кілько йому треба, щоб вивчити польську та українську мову, чи не варт було б видати якогось українського числа з поетами для французів, чи він міг би сказати прислати сюди більше примірників своєї останньої книжки...

Я слухав його як дідусь юнака. Він був старший від мене, ввесь сивий, але обличчя і запал були в нього такі молодечі, як тільки вони бувають у парижан. І спомин саме про цей запал зринув угора над статейкою, що згадувала Христіяна Сенешаля з приводу його смерти. Він був гімназійним учителем і видко було, що мусить тяжко працювати на хліб. Його книжки були плодом великої праці і хвилин, які він викрадав своїм професійним обовязкам. Він залишив студію про поета Жіль Сіпервіля, про Ромен Роллана, про „Жан-Христофа" і спомини про „Абатство з Кретей" — гурт мистців, що давно колись підготовлялись до своєї професії. Його велика книжка „Великі течії сьогочасної французької літератури" вказує на його знайомість чужих літератур — прозора, нешаблонова.

Спогад про Сенешаля — один із тих, що зміцнюють давню симпатію для французьких письменників, без огляду на величину їх таланту та їх ідеї. Кожний із них навіть звичайною розмовою в каварні вміє розбудити нові думи та залишити свіже, якнайкраще враження.

М. Р.

ГАЙДЕНСТАМ СКІНЧИВ 80 РОКІВ.

Скандинавська преса пригадує 80-ліття шведського поета Вернера фон Гайденстама, що в 1916 р. дістав нагороду Нобеля. Те, чим Сельма Лягерлеф є для теперішньої шведської прози, Гайденстам є для поезії. Він жив довгі роки на півдні Европи, в Єгипті та на Сході. У 1888 р. видана ним збірка поем „Паломництво мандрівних літ" надихана романтизмом східньої природи. Ця книжка мала переломове значіння в історії шведської літератури.

У 1889 р. Гайденстам видав „Ендиміона" орієнтальну пригоду, а в 1892 р. свій великий епічний твір „Гано Аліенус" — фантазійну мандрівку по різних віках і краях. Його „Поеми" з 1895 р. позначають зворот до народніх тем, а його великий прозовий твір „Каролінги" відтворює добу Карла XII. За ним ідуть „Св. Бриґіта на прощі", опис старовинної та середньовікової Швеції, „Шведи та їх провідники" і в 1915 р. том поезій, завдяки якому він придбав собі славу найбільшого шведського лірика і дістав Нобелеву нагороду.

М. РУДНИЦЬКИЙ

Переклади для чужинців.

ВПоважаний Пане!

Ви не перші маєте таку похвальну думку: взятись за переклад якоїсь нашої повісти на чужинну мову. З Вашого листа не розумію, який переклад хотіли б Ви підготовити раніше — французький чи англійський і якого співробітника Ви собі придбали.

Вибір повісти залежить у великій мірі від того, для кого він призначений. Англія та Франція — два протилежні світи, із зовсім іншим смаком та ріжними обставинами книжкового ринку. В Англії, де вже від довгих років перекладають російських повістярів, може легше було б знайти видавця на нашу повість. Чи могли б мати успіх наші старші побутові письменники, що змальовують селянські трагедії? — сказати важко. Для англійців і французів цікаві тільки такі повісти з сільського життя, де відкриті нові сторінки людської психольогії; соціяльні тенденції для них часто незрозумілі, бо для цього читач мусить добре знати історію даного народу.

Для анальогії можемо спитати себе: чи наша публика читала б типово англійські давні повісти? Ані Текерей, ані Фільдінг, ані Смоллет, ані Стерн, ані навіть Дікенс не поширені в нас як лектура, дарма що неодне таке велике прізвище ми шануємо.

Найбільший успіх мають завжди перекладні твори, що вносять якийсь новий тон у літературну атмосферу чужини. З цього становища західньо-европейська публика скоріше може зацікавитися пересічною повістю якогось нашого совітського автора, що змальовує обставини нового комуністичного побуту, ніж доброю психольогічною студією Коцюбинського або нарисами Стефаника. Всі ті безладні вістки, які надибує чужинець щодня у своїй пресі, він радо доповнює собі картинами перекладної повісти, без огляду на те, чи вони вірні. „Екзотика" теми рішає тут про зацікавлення книжкою таксамо, як і мотиви політичні — потреба довідатись дещо про таємне царство комунізму. Інша справа, що на підставі одної, двох перечитаних повістей з мало знаної йому літератури читач робить покваплені висновки про її духа; силоміць проведена тенденція у наших совітських авторів може дати підставу чужинцям до невеселих висновків про нашу літературу.

З Ваших слів виходило б, що Ви самі хочете взятися за переклади. Навіть тоді, як Ви володієте французькою та англійською мовою куди краще, ніж рідною, важко повірити в те, щоб Ви могли в цих мовах дати переклад на рівні сучасних літературних вимог, які ставлять до перекладачів у Франції та Англії. Володіти якоюсь мовою зовсім свобідно і писати без помилок листи чи навіть статті (це вже дуже важко!) це зовсім не те, що могти перекладати літературний твір. Перекладач мусить бути подекуди співтворцем і володіти такими нюансами мови та стилю, що в цій ролі важко уявити собі нашого земляка. Від вірного тексту без граматичних помилок до перекладу придатного до друку — шлях такий далекий, як від шкільної вправи та механічної копії до літературного твору і до живого оригіналу. Неодин вивчивши чужу мову піддається омані, що може нею володіти в письмі, як рідною тільки тому, що рідною може володіти якнебудь.

Щоб перевірити своє знання чужої мови не треба перекладати чужої книжки, а досить дві-три сторінки з неї і треба свій переклад передати професійному чужому письменникові. У нас авторитетами від чужих мов бувають часто будькакі чужинці, що попросту говорять змалку рідною мовою, як і ми своєю: із сотнями помилок, що зовсім не журяться граматичними правилами та не знають нічого про вимоги стилю. Чи можете уявити собі, як виглядав би наш переклад нпр. нотаріяльного акту з чужої мови на рідну, коли ми не знаємо, що таке „гіпотечний виказ" або „катастральна громада"?

Для перекладу з нашої літератури вибере собі найкраще твір сам чужинець. Тільки він знаючи смак своєї публики та вимоги критики зможе оцінити, що „цікаве" та „оригінальне". Великі видавництва мають своїх критиків, що знають смак публики та вимоги книжкового ринку. Без звязків із більшим відомим видавництвом приватними засобами не можна зробити нічого корисного. Такі переклади на англійську мову, які роблять деякі наші земляки в Америці по власних видавництвах, ледви чи можуть причинитися до того, щоб чужинці повірили у високий розвиток нашої літератури. Може така праця потрібна тільки для літературно неосвічених земляків, які вже забули рідну мову — тоді Вам теж кращу раду дадуть ті американські діячі, які знають місцеві обставини.

Відповідь Президента Мосьцїцького на заклик Рузвельта.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Президент Мосьціцький вислав президентові Рузвельтові відповідь такого змісту:

„Я високо доцінюю ваш шляхотний лист, що ви його до мене звернули. Я хотів би підкреслити, що польський уряд все вважав безпосередні переговори між урядами найвідповіднішою методою розвязки труднощів, що можуть зродитися між державами. Вважаємо, що ця метода ще й тим відповіднішa, що її стосують між собою сусідні держави. Маючи це на увазі, Польща заключила пакт неаґресії з Німеччиною та СССР. Уважаємо при тому теж, що метода консолідації третьою, такою безсторонньою та незацікавленою стороною, як ваша, є оправданою і справедливою методою у розвязці непорозумінь між народами.

Хоч я, очевидно, виминаю навіть тіні використування нагоди, щоб порушити предмет спору, то неменше вважаю своїм обовязком звернути увагу, що це не Польща висовує домагання, ані теж не домагається уступок від іншої держави.

Воно зовсім природне, що Польща годиться стриматися від якихнебудь виразно ворожих кроків, під умовою, що противна сторона теж погодиться стримати якінебудь посередні, чи безпосередні почини.

На закінчення хочу висловити мої гарячі бажання, щоб мирна відозва вашої ексцеленції могла причинитися до загального успокоєння, яке дуже потрібне народам світа, щоб вони могли вернутися щераз на шлях поступу й цивілізації". — Іґнаци Мосьціцький.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛЬТ НЕ МАВ НА ДУМЦІ „МІНХЕНУ".

ВАШИНҐТОН, 25. 8. ПАТ. Секретар президента Рузвельта, який вручив представникам преси зміст листа през. Рузвельта заявив, що президент не мав на думці нового „Мінхену". Він заявив у своїм листі, що Польща й Німеччина — це дві суверенні держави і якщо обі держави застосувалисяб до одної із трьох розвязок, то кожний нарід мусів би погодитися й запевнити пошанування незалежности й територіяльної інтеґральности другого народу. Рузвельт підкреслив, що Злучені Держави противставляться кожній політиці військових завоювань та ґеґемонії.

Що писало „Діло" 50 років тому.

28. серпня 1889 року.

ПРО К. БАДЕНІЯ.

Головний орган німецької опозиції „Нов Фрае Прессе" відносився досі коли не прихильно, то бодай невтрально до гр. Казимира Баденія. Тепер перед тижнем він помістив у статті гострий виступ проти його особи у формі допису зі Східної Галичини, в якій говорить про його попереднє урядування старости, про його іменування намісником, про спосіб переведення соймових виборів, вкінці про розвязання горлицької повітової ради і голоси польської преси в тій справі. У другій статті розписується широко про справу номінації учителя гр. кат. релігії в українській гімназії у Львові і про жалобу, яку подала митрополича консисторія на галицьку, краєву, шкільну раду до міністерства. Про гостину, яку влаштував намісник українській капітулі в день цісарських уродин дописувач не згадує. У третьому дописі згадується про ревізії і арештування українців та конфіскати українських газет. Ми зі свеєї сторони мусимо замітити, що спір між консисторією і шкільною радою чисто формальний.

Пакт неаґресії збільшує небезпеку війни.

ПАРИЖ, 25. 8. ПАТ. У висліді нарад французької комісії закордонних справ, ухвалено всіма голосами, за вийнятком 4 комуністичних, таку резолюцію:

„РОЗГЛЯНУВШИ ЗМІСТ НІМЕЦЬКО-СОВІТСЬКОЇ УМОВИ ПРО НЕНАПАД, ЯКА СУПЕРЕЧИТЬ СТАНОВИЩУ Й ДОКТРИНІ МОСКВИ, КОМІСІЯ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ВВАЖАЄ ЙОГО СУПЕРЕЧНИМ З ДАВНІШИМИ ЗОБОВЯЗАННЯМИ МІЖ СССР ТА ФРАНЦІЄЮ. КОМІСІЯ ПЯТНУЄ ПЕРЕД ПРИЛЮДНОЮ ДУМКОЮ ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ АКТ, ЗА ЯКИЙ ВЕЛИСЯ ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ ТОДІ, КОЛИ БУЛИ ВЕДЕНІ УРЯДОВІ РОЗМОВИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ ТА ФРАНЦІЄЮ, ЩОБ СТВОРИТИ ОБОРОННИЙ ФРОНТ МИРА. КОМІСІЯ ВВАЖАЄ, ЩО ТОЙ ПАКТ ДАЛЕКО НЕ ВІДСУВАЄ НЕБЕЗПЕКИ ВІЙНИ ТА ТІЛЬКИ ЇЇ ЗБІЛЬШУЄ. ОДНАЧЕ ВІН НЕ ЗМЕНШИТЬ У НІЧОМУ ВОЛІ ФРАНЦІЇ, ВІРНОЇ ДАНОМУ СЛОВУ ПРОТИСТАВИТИСЯ КОЖНІЙ АҐРЕСІЇ ТА БОРОНИТИ ЗІ СВОЇМИ СОЮЗНИКАМИ МИРУ ГІДНО Й ЧЕСНО".

—o—

З культурної хроніки УССР.

Одним з головних творів Київської Кіностудії в 1940 році буде велика історична фільма **„Богдан Хмельницький"**. Письменник Корнійчук разом з режисером Савченком, якому доручено постанову фільми, закінчують роботу над остаточним варіянтом літературного сценарія, який буде готовий до 1. вересня. Ролю Богдана виконуватиме народній артист СССР Хорава, Кривоноса — заслужений артист Шкурат, Лизогуба — заслужений артист Бучма.

У селі Верхівня, недалеко від Бердичова, у багатолітньому парку стоять прекрасні й досі палати, що належали колись до Евеліни Ґанської. Тепер у палатах міститься аґротехнікум. У лівому крилі палат, на другому поверсі в половині XIX сторіччя мешкав великий французький письменник **Бальзак.** Зі спогадів самого Бальзака відомо, що він любив українську природу, любив і високо цінував українську народню творчість. Кімнати, в яких жив Бальзак, збереглися добре. Про них піклуються студенти і колгоспники. В палаті зорґанізують музей.

Більше як трийцять років тому російський археольоґ Мілеєв провадив **розкопи на місці Десятинної церкви в Києві** і знайшов дуже багато цікавих річей великої історичної ваги з часів від IX до XVIII століття. Знайдене законсервовано в 36-ох великих скринях; щойно недавно співробітники Інституту матеріяльної культури Академії Наук СССР у Ленінграді найшли ті річи. Серед них багато унікатів, наприклад кольорові кафлі роботи майстрів XVII століття, козацькі люльки турецького походження, ціла колекція скляної посуди, що свідчить про те, що за часів Петра Могили в Києві була спеціяльна хемічна лябораторія. Після клясифікації ті находки надішлють до Академії Наук УССР.

Від 1936 р. йдуть **археольоґічні розкопи в київському Софійському соборі.** Від цього року ті роботи під проводом професора Карґера розгорнуто на ширшу скалю. Розкрито плити стародавньої мозаїчної підлоги XI. століття, у середущій частині собору найдено основи восьмигранних стовпів і старозахідної стіни. У західній частині собору відкрито кладовище. Досліджено вже 15 гробів. На деяких з кістяків добре збереглося взуття й уривки вовняної й шовкової тканини.

На південно-західній залізниці УССР зорґанізовано **ваґон-музей імени Т. Шевченка.** Експонати музею дають образ життєвого шляху та творчости поета; серед них карта мандрівок Шевченка. Ваґон відвідує навіть найменші залізниці стації, залишаючись іноді на декілька днів. Впродовж трьох місяців свого істнування ваґон-музей звиділо вже десятки тисяч відвідувачів.

У м. Корсуні знайдено в дуже занедбаному стані **могилу маляря Івана Сошенка,** відомого учителя і приятеля Шевченка. На могилі зберігся памятник з написом: „Иван Максимов Сошенко. Скончал 19 іюля 1876 на 70 г. жизни". Заходами союзу радянських письменників України приводять могилу до порядку.

Літературний музей М. Коцюбинського у Винниці приготовляється до святкування **75. роковин народження письменника** — 17. вересня ц. р. Підготовлено до друку великий ювілейний альбом. Музей дістав цікаві й цінні матеріяли з Ленінграду, Москви та інших міст. Зорґанізовано і вислано по області дві великі мандрівні вистави, присвячені життю й творчості письменника.

Чернигівський музей Коцюбинського також збирає матеріяли. Із московської бібліотеки імени Леніна дістав він лист Коцюбинського до письменника Мачтета, з 1. 8. 1899 р.

Колгоспники села Вихростова Тупічевського району, чернигівської області будують памятник у честь Коцюбинського. Криваві події в тому селі 1905 року послужили для Коцюбинського як матеріял для його твору „Фата Морґана".

Переведено реорґанізацію **державних музичних колективів УССР:** зліквідовано капелю „Євоканс" (еврейський вокальний ансамбль), польський ансамбль народної пісні й танцю, ансамбль еврейської народньої музики й обласну хорову капелю Київської Фільгармонії. Зорґанізовано державний ансамбль народної пісні й танку УССР у складі 180 осіб; під мистецьким проводом композитора Віленського та під батутою Нестора Городовенка (до цього часу починаючи від р. 1937 імя Городовенка ніде не згадувалося, як обвинуваченого в націоналізмі). Склад державної симфонічної орхестри підвищено до 90 осіб. Склад заслуженої капелі УССР „Думка" піднесено до 160 осіб, серед них 60 осіб висококваліфікованого малого хору, 116 осіб великого хору (разом з малим), 4 висококваліфікованих солістів і дитячий хор у складі 40 хлопчиків. Мистецьким провідником „Думки" призначено композитора Верківського, диріґентом Сороку. Склад показової капелі бандуристів піднесено до 50 осіб; її провідником призначено Піку.

Боєва промова Даляд'є.

ПАРИЖ, 25. 8. ПАТ. Сьогодні вечором виголосив премієр Далядіє промову у радіо. Премієр підкреслив, що всі заходи, які поробила Франція, змагають до віддалення марева війни. У ґданській справі премієр заявив таке: Чому Ґданськ може викликати сьогодні війну? Перш усього тому, що цю справу висунено під загрозою сили та що у супроводі ще більших ревіндикацій виринає теж справа існування Польщі. Разом зі справою волі й життя Польщі, значить разом зі справою волі 35 міліонів людських існувань входять у гру теж доля інших европейських народів, отже і наша доля, французів. А нема між нами ні одного, який не зрозумів би, або не виявив передбачливости, що коли через трусливість дозволимо згинути одному по другім всім народам, то спроба накинути ґеґемонію звернеться раптом проти нашої батьківщини.

Тому теж Франція взяла на себе зобовязання супроти всіх країв, які хотіли такі зобовязання прийняти. **Тому теж Франція навязала переговори зі Совітами, сподіючися щасливого закінчення, одначе Росія, повалившн раптом свою політику та свою доктрину, підписала договір із Німеччиною, який дозволив їй звільнитися від зобовязань, що їх накладала на Москву доктрина нею пропаґована.** Свою промову закінчив премієр, заявою, що коли всі зусилля поладнати конфлікти мирно виявляться безуспішні, тоді уряд звернеться до геройства всіх французів. Франція бажає миру, але не піддасться насиллю та несправедливости.

—o—

Бельґійське воєнне поготівля.

БРІССЕЛЬ, п5. 8. ПАТ. Засідання бельґійського уряду закінчилося сьогодні в год. 11.30. Після засідання проголошено урядовий комунікат: „Премієр Пієрльо зложив звіт із міжнародньої ситуації. **Міністр народньої оборони зясував додаткові розпорядки у звязку зі запевненням безпеки держави. Ці розпорядки проголосять сьогодні.** У них край найде потвердження твердої волі вдержати незалежність серед конфліктів, які ділять Европу. Уряд звертає увагу населення на потребу спокою. Ніякий із військових розпорядків чужих великодержав не має характеру погрози проти Бельґії, якої дипльоматичне становище відоме та оцінюване як чинник рівноваги. Міністр внутрішніх справ виступить із кількома проектами законів. Міністр народньої оборони дістав повновласть набути 200 тисяч ґазових масок для цивільного населення.

ГОЛЯНДІЯ ЗАБОРОНИЛА ВПЛИВАТИ ЧУЖИМ ВОЄННИМ КОРАБЛЯМ НА СВОЇ ВОДИ.

ҐАҐА. ПАТ. Тут проголошено декрет, яким заборонено вхід всіх чужодержавним кораблям на европейські територіяльні води Голяндії.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ УРЯД ЗГОЛОСИВ ДИМІСІЮ.

БІЛГОРОД, 25. 8. Аґенція Аваля повідомляє, що югославянський уряд зголосив димісію. Премієр Цветкович дістав доручення творити новий уряд.

НАЙВИЩА РАДА СССР. ЗБЕРЕТЬСЯ В ПОНЕДІЛОК.

МОСКВА. ПАТ. Як подає ТАСС, декретом найвищої ради СССР. скликано на понеділок до Москви надзвичайну сесію найвищої ради СССР.

Еміґраційні справи.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ.

Еміґранти, що вибираються до Канади, можуть із собою забрати вживане рільниче знаряддя, бо не платять від нього мита. Вивіз із Польщі нового знаряддя не оплачується з огляду на високе мито.

Корабельне Т-во Кенедієн Пасіфік Рв. повідомляє, що висланичо останній транспорт у цьогорічному сезоні до Канади передбачений на день 16. вересня ц. р. з Варшави. Пізніші речинці виїзду будуть визначувати лише для еміґрантів-переселенців, котрі з важних причин не могли скористати з визначеного речинця.

Корабельне Т-во Кунард Уайт Стар. повідомляє, що останній транспорт цього товариства до Канади в цьому сезоні відпливе дня 25. вересня.

Родини, що виїжджають до Канади з капіталом 500 дол., мають часто визначені транспорти, з якими мусять прибути до Канади. Речинці тих транспортів мусять бути безоглядно задержані. Особи, що перед виїздом мусять перебути лікування, від якого вислідy залежить виїзд, повинні вчасніше зголоситися до лікарських оглядин, щоб, якщо зайде потреба додаткового лікування, могли це лікування перевести, виїхати і в речинці прибути до Канади.

ЩІПЛЕННЯ ВІСПИ В ДІТЕЙ ЕМІҐРАНТІВ.

Еміграційний Синдикат ствердив, що дуже часто діти еміґрантів, що прибувають до Варшави до транспорту, не мають свідоцтв щіплення віспи, або, що ще гірше, ніколи не були щіплені.

З уваги на те, що недостача свідоцтва віспи є причиною до дискваліфікації при признаванні візи, а не заблизнені, або цілком свіжі сліди щіплення є також причиною до дискваліфікації корабельними лікарями і канадійського лікаря у Гдині, треба конче щіпити дітей еміґрантів у такому речинці, щоб уже зовсім здорові та з заблизненими слідами щіплення прибували до транспорту.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразилійський консулят повідомляє, що віза для рільників буде коштувати від 1. жовтня ц. р. 140 зол. Тому, що контингент віз для рільників на 1939 рік уже вичерпується, еміґранти повинні перед виїздом до Варшави порозумітися з Еміграційним Синдикатом.

Еміграційний Синдикат пригадує, що бразилійська віза є важна лише три місяці. Як хто не використає візи в тому речинці, можуть зайти різні перепони і конечність продовжити візу. Це коштує 75 зол. Часто бразилійський консулят не годиться на продовження.

ВІЙСЬКОВІ ПОСВІДКИ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ.

Еміграційний Синдикат пригадує еміґрантам обовязок складати військові документи в Районових Командах Доповнень. Військова влада видає відповідні посвідки, без яких прикордонні органи влади не дають дозволу на перехід границі. Цих посвідок вимагають від усіх еміґрантів, без огляду на те, чи їдуть до країв заморських, чи европейських.

ДОКУМЕНТИ ДЛЯ РЕЕМІҐРАНТІВ ДО АРҐЕНТИНИ.

Власники консулярних пашпортів, що вертаються до Арґентини, можуть дістати арґентинську відпову візу лише в тому випадку, коли мають арґентинську цедулю ідентичности або свідоцтво моралі. Ці документи провіряє арґентинський консулят перед уділенням візи.

На господарсько-военні теми.

Завдання ветеринарної служби підчас війни.

Загрозлива міжнародня ситуація й мариво нової світової війни накладає на міродатні чинники важливий обовязок провірити усі джерела продукції та варстати праці, щоб їх усправнити. Основну вагу у цьому має рільнича продукція; тимто Мін. рільництва видало вже у цім напрямку відомі розпорядки. Розпорядок для усправнення годівлі тварин, мають щойно оголосити; змісту його покищо ми не знаємо. Але треба заторкнути справу, важну для правильного ходу продукції тварин та публичної і военної служби здоровля. Обговорити її необхідно тому, що в новому законі про поборювання тваринних пошестей з 1927/28 року поминули зовсім Інструкцію для урядових лікарів, яка в б. австрійському законі з 1909 р. зачеркувала широкі рямки праці для цих лікарів.

Думка немовбито єдиним завданням ветеринарної служби у полі була поміч тваринам — основно хибна. Це завдання далеко ширше, коли зважити, що поруч важливого обовязку утримати тварини у відповідному здоровлю та здатному до зарізу стані, тяжить на ветеринарному персоналі також старання за те, щоб через надто грабіжні та безпляхові реквізиції худоби — не допустити до депекорації, що так болюче потрясла населенням у час світової війни!

З повищим вяжеться стисло потреба далекосяжної ощадности у спожитті мяса та спожитковування усіх їдальних частин зарізної худоби, з якої спочатку війни відкидали як менше вартісні голови, кінчини, легені, печінки, нирки, фляки, тощо.

Німці — хоч і борються з великими апровізаційними труднощами — завдяки строгій ощадности утримують могутню армію. Вони зберігають ощадність так далеко, що збирають навіть хатні відпадки, з яких їхній хем. промисл готовить харчі для безрог! — Відомо, що б. Австрія втратила через легковаження кінського матеріялу та недосвід — вище 2,000.000 коней. Ці втрати вийшли із невмілости підбору відповідних коней до артилерійської служби і непередбачення малої відпорности тяжких зимнокровних коней на военні невзгодини!

Сьогодні не вільно ветеринарному лікареві допустити до змарнування хочби одної штуки, бо через те — раз обнижується боєздатність армії, а друге — виснажується населення з його добра, що у дальшому веде до зубожіння держави.

Світова війна та участь у ній ветер. лікарів з усіх сторін, дозволила їм придбати практичний досвід, на основі важких нераз спроб і втрат; а ці втрати служитимуть зараз для ветеринарного персоналу як грізна пересторога, щоб не повторити давні помилки!

Завдання ветеринарної служби підчас війни такі:

А) Ветеринарна опіка над тваринами.

Ця опіка — інакше поміч раненим тваринам, дітненим ріжними орґанічними (спонтанічними) і пошесними недугами та підозрілим у них; рятунок заґазуваним.

Хірурґічні випадки містяться у рямцях т. зв. „Малої хірурґії“, бож і відомо, що в час боїв непривітно переводити важкі і складні операції, лікувати затяжні процеси. Важко ранені, загрозливо пострілені тварини, із зломаними кінчинами, тощо, краще призначити негайно на заріз, ніж чекати аж прокинеться септичний процес. Рятувати заґазуваних треба за загальними правилами. Якщо скоропостижне „відґазування“ неможливе, треба віддати тварину на заріз. Дорізані такі і відповідно скривавлені тварини — придатні на спожиття.

З пошесних недуг прокидуються в час війни найчастіше у коней: короста (загрозлива і для людини), сап (носатина), пошесна легениця й пошесне обезровлення. У худоби: пошесна легениця, чума (книгосуш), карбункул (огневик), прищиця, тощо.

Запобігають поширенню пошестей негайно вирізуючи або ізолюючи хворих. Підозрілі в зараженні коні затягають до служби в обсягу власних операційних баз. Ветер. лікар мусить пильно стежити за джерелом зараження і ставитися до окруження з оконечною недовірчивістю, бо трапляються випадки саботажу з боку ворожих аґентур! З ворожими таборами поширюються часто всілякі пошести, як ось в 1920 р. чума худоби, яку заволікли большевики у границі Східньої Галичини (Лопатина, Станиславчика).

Військові, а саме лучникові, поліційні і санітарні пси, яких непохитність і інтеліґенція віддала усім боевим арміям великі послуги, занедужують часто на носівку або скаженину.

Б) Співпраця вет. лікарів у реквізиціях тварин, годівлі, тощо.

Потреби дієвої армії зростають, тож раз-у-раз відбуваються і реквізиції тварин. Вони необхідні. Але необхідна при цьому далекойдуча пляновість та передбачування.

Треба мати на приміті, що скотостан краю — це наче магазин живини для потреб армії, — але й резервуар для розводу худоби у запіллі і в краю! При реквізиціях зарізної худоби, у яких ветер. лікар бере участь, треба щадити передусім породисту худобу і такий молодняк, тільні корови й вартісні ялівочки, ліценціонувані бугаї. Побірати пасні штуки, випрацьовані старі воли та бугаї, старі та ялові корови й ялівки, карликуваті браки. Щадити поросні льохи і льохи високих пород (вестфалі, йоркшіри), добрі кнурі і молодняк; побірати пасні та безвартісні для розводу штуки звичайних краєвих пород. Для апровізації війська вельми корисна консумція овець.

При поборах (асентерунках) коней — щадити височовартісний розводовий матеріял анґльо-арабських, арденських і зимнокровних, та краєвих гуцульських пород. Вибракувані, старі, до праці непридатні коні — це матеріял на консерви. У всіх тих випадках рішаючий голос має військовий вет. лікар як дорадник провіянт-офіцира. Куди це можливо, улаштовувати в запіллях військові молочарські бази — молочарні і розводити безроги у власних військових свинюшниках-годівельнях.

Велику практичну вартість таких уладжень мав референт цих рядків, як б. військ. ветер. лікар на грубешівську округу, змогу бачити і ними управляти. — З військовою ветеринарною службою співпрацюють ветеринарні орґани адміністраційної влади. Головним завданням повітових ветеринарних лікарів на приопераційних базах, в запіллі і краю — поборювати пошесні недуги і наглядати над відзаразнюванням обєктів, покинених ворогом, через небезпеку що можуть залишитися пошесні заразні і затроїти воду пошесними падлами. Дальшим важливим завданням цих лікарів у співпраці з орґанами самоврядної ветер. служби є нагляд над годівлею, торгівлею і зарізом тварин і строге зберігання при залізничому експорті живини і мяса контингенту, означеного центральною військовою владою, згідно із потребами армії.

Основної ваги у правильному ході военної ветеринарної служби, — це орґанізація її до найдальших клітин.

Треба згадати, що в б. Австрії, вет. лікарі, як військові урядовці, підпадали під команду

офіцирів, що дуже відемно впливало на вислід служби. У польськім війську вони вивіцувані ступнями офіцирів до ґенерала дивізії включно. Це дає їм вільну руку і каже нести повну відповідальність за службу.

Але на комендантів цеї служби слід покликувати старших, досвідчених ветер. лікарів!

Д-р Маріян Стахурський.

—o—

Спекулянтів відсилають до Берези.

ВАРШАВА, 25. 8. Сьогодні вислано до Берези Картузької: Бенґарда Менделя за те, що він скривав продукти першої потреби і 2) Гохґелентера Давида за те, що він брав за високі ціни. Влада гостро карає за всі спроби підвищувати ціни та спекулювати на харчевих продуктах.

Комісаріят на місто Варшаву відкликав заборону продавати алькогольні напитки.

ВАРШАВА ЛАДИТЬСЯ ДО ПРОТИЛЕТУНСЬКОЇ ОБОРОНИ.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Президент міста Старжинський вислав сьогодні письма до громадських орґанізацій у Варшаві із закликом, щоб члени тих організацій взяли масову участь у копанні протилетунських ровів.

Такі рови повинні мати сквери та парки кожної дільниці міста. В багатьох точках міста почали вже копати такі протилетунські рови. Рови копатимуть теж і вночі. В цій акції бере вже участь кілька тисяч осіб.

ЗА ПРОТИЛЕТУНСЬКУ ОБОРОНУ ТА ПРОТИ ПІДВИЖКИ ЦІН.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Премієр Складковський видав сьогодні особисто всім воєводам доручення безумовно втримати теперішній рівень цін, підкреслюючи з цілим натиском недостачу якихнебудь причин до звишкової тенденції. У звязку з цим рішенням премієра відновлено діяльність комісії контролі цін при премієрі. Головою тієї комісії є віцеміністр Ястшембський.

Крім того премієр наказав адміністраційній владі та міським органам влади на терені цілої держави скріпити та приспішити акцію, що запевнила би населенню протилетунську оборону. Зокрема премієр Складковський узяв під увагу акцію копання протилетунських ровів-сховів та заповів, що він контролюватиме особисто справність та швидкість тієї акції.

НОВІ БАНКНОТИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 2й. 8. ПАТ. 26. ц. м. Банк Польський на підставі рішення ради Банку Польського та за згодою міністра скарбу випустить 10, 5 і 2-золотові банкноти, які матимуть таку саму здібність звільнювати зобовязання, що банкноти дотеперішньої емісії. Всі засади емісії та покриття банкнотів залишаться в цілости, тому теж ця емісія має за завдання заступити відтинки на більші квоти, відтинками на дрібні квоти.

Нові банкноти в міру того, як відпадатимуть причини, що спричинили запотребування на більшу скількість дрібних грошей, будуть стягати з обігу, вимінюючи їх на домагання власників або на банкноти на більшу суму, або на срібні монети, яких емісію державний скарб підвищив.

ІТАЛІЙЦІ ДІСТАЛИ НАКАЗ ПОКИНУТИ ҐІБРАЛЬТАР.

ҐІБРАЛЬТАР, 25. 8. Авас повідомляє, що італійці дістали сьогодні наказ покинути Ґібральтар, за винятком італійського консуля та урядовців консуляту.

—o—

ФРАНЦУЗЬКА Й АНҐЛІЙСЬКА МІСІЯ ТАКИ ПОКИНУЛИ МОСКВУ.

МОСКВА, 25. 8 ПАТ. Сьогодні маршал Ворошилов прийняв шефів французької та анґлійської військової місії. Візита обох шефів тривала 10 хв. Відтак обі місії виїхали через Ленінград до Франції та Анґлії.

—o—

НОВИЙ ЖАХЛИВИЙ ВИБУХ В АНҐЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 25. 8. ПАТ. Сьогодні в центрі Кавентрі, недалеко Броджет вибухла бомба, яка вбила 5 осіб, та кільканацять зранила. Матеріяльні шкоди дуже великі. Райтер повідомляє, що поліція арештувала у звязку з цим вибухом три особи. Вибух спричинили, на думку анґлійської влади, ірляндські терористи.

УКРАЇНА — РКС.

Україна грає в неділю 27. ц. м. мистецькі змагання з РКС-ом. Ці змагання відбудуться в год. 11.30 передполуднем на грищі Погоні. Україна виступить у своїм найкращім складі. Для членів знижки.

У Ґданську пробували усунути польських пристаневих урядовців.

ҐДАНСЬК, 25. 8. ПАТ. Сьогодні рано зявився в командора Зюлковського, шефа пільотів у новій пристані ґданський старшина маринарки, який заявив йому, що він негайно мусить покинути своє становище. Командор Зюлковський відповів, що він не має у цій справі ніяких інструкцій своїх наставників, значить ради пристані. Відтак командора Зюлковського придержали в домашньому арешті.

Одночасно арештовано: вищого урядовця ради пристані, командора у стані відпочинку Злеба та урядовця-сиґналізатора на ліхтарні.

В тому самому часі з головного бюра ради пристані викинули головну телефоністку-польку. На її місце прийшли три німки, в тому дві польські громадянки.

Менш більш у тому самому часі розброєно пристаневу поліцію, яка складається з 12 поліціянтів поляків і 12 ґданців.

Приблизно к. год. 11. звільнено командора Злеба. Капітан ґданської маринарки прийшов до мешкання командора Зюлковського, оправдуючися, що зайшло непорозуміння. Отже командор Зюлковський урядує далі. В пополудневих годинах відкликано теж розпорядок, що торкається 12 польських поліціянтів.

ДО ҐДАНСЬКА ПРИБУВ НІМЕЦЬКИЙ КРУЖЛЯК.

ҐДАНСЬК, 25. 8. ПАТ. До Ґданська прибув німецький воєнний корабель шкільний „Шлезвіґгольштайн". Командант корабля зложив офіціяльні відвідини усім урядовим особам у Ґданську, між ін. ґен. комісареві Польщі Ходацькому.

Німеччина припинила міжнародню комунікацію.

ВАРШАВА, 25. 8. ПАТ. Німеччина припинила всю міжнародню летунську комунікацію.

ЛЬОНДОН, 25. 8. ПАТ. Німецькі кораблі, які знаходяться у пристанях північно-східного побережжя Анґлії, дістали приказ відплисти до Німеччини найпізніше завтра. Пароплав „Ганза" лінії Гамбурґ—Америка, який відплив учора з Гамбурґу до Савтгемптон і Ню-Йорку, не причалчв сьогодні до савгемптонської пристані.

ТОКІО. Японський корабель „Яшукімару", який мав виїхати із Гамбурґу, дістав наказ стримати виїзд та вижидати на приїзд японців, які на його чердаку мають покинути Европу.

ЛЬОНДОН. Кореспонденти німецьких часописів та аґенцій у Льондоні дістали від німецького уряду наказ покинути Велику Британію. Вони виїздять у суботу рано. Цей наказ є відповіддю на такий сам розпорядок британського уряду, який велів всім анґлійським кореспондентам покинути Німеччину вже вчора вечором.

Польсько-анґлійський союз підписаний.

ЛЬОНДОН, 25. 8. ПАТ. Сьогодні перед год. 18. підписано в Льондоні польсько-анґлійський союз, який складається з 8 точок. Союз підписав від Польщі амбасадор Рачинський, від В. Британії міністр Галіфакс.

Ст. 1. На випадок, якби одна зі сторін, що умовлюються, опинилася у воєнному стані з одною із европейських держав внаслідок аґресії тієї держави, друга сторона подасть негайну підмогу стороні, що умовляється та знаходиться у воєнній акції.

Ст. 2. т. 1. Постанови ст. 1 застосовуються теж на випадок якоїнебудь акції одної з европейських держав, яка виразно загрожувала би незалежности одної зі сторін та яка була би того роду, що ця сторона вважала би за відповідне протиставитися їй усіми своїми силами.

Точка 2. Якщо одна зі сторін, які умовлюються опиниться у воєнних акціях з одною з европейських держав внаслідок її акції, що загрожувала би незалежности або невтральности якоїсь третьої держави у той спосіб, що це становило б небезпеку для одного зі союзників, то постанови ст. 1 будуть стосувати без шкоди для прав тієї третьої держави.

Ст. 3. Якщо якась европейська держава пробувала би підважити незалежність одного з партнерів засобами господарського натиску або в якийнебудь інший спосіб, тоді обі сторони, що умовляються, взаїмно себе підтримують у зусиллях протиставитися таким спробам. Якщо держава почала би воєнні акції проти одного з партнерів, тоді застосують ст. 1.

Ст. 4. Способи, як застосувати зобовязання взаїмної допомоги, що її передбачує цей договір визначать відповідні орґани військової, морської і летунської влади обох партнерів.

Ст. 5. Без шкоди для поданих угорі зобовязань сторін подати собі негайну допомогу та підтримку з початком воєнних акцій, оба партнери будуть обмінюватися повними та швидкими інформаціями про кожну подію, яка могла би загрожувати їх незалежности, зокрема про кожну подію, яка могла би загрожувати застосуванням поданих угорі зобовязань.

Ст. 6. т. 1. Оба партнери будуть собі комунікувати взаїмно тексти зобовязань допомоги проти аґресії, які вони заключили, або могли би в майбутньому заключити у відношенні до третіх держав.

т. 2. Якщо один із партнерів хотів би взяти на себе нові зобовязання цього роду, після того, як ця умова ввійде в життя, то з уваги на те, щоб умова добре діяла, він повинен повідомити про те свого партнера.

т. 3. Нові зобовязання, що їх оба партнери в майбутньому взяли би на себе, не повинні ані обмежувати їх взаїмних обовязків, зясованих у цій умові, ані створювати посередньо нових обовязків між тим партнером, що не бере участи в тих зобовязаннях та третіми державами.

Ст. 6. Якщо оба партнери опиняться у воєнній акції внаслідок застосування тієї умови то вони не заключать перемиря ані миру, тільки за взаїмним порозумінням.

Ст. 8. Цю умову заключують на час 5 років. Якщо її не виповідять на 6 місяців перед тим речинцем, то вона залишається далі правосильна, при чому кожна зі сторін матиме право виповісти умову в кожній хвилині за 6-місячним виповідженням. Ця умова стає важна негайно після підписання. На доказ того оба повновласники підписали умову та прибили на нім свої печатки.

Цю умову списали в анґлійській мові у 3 оригінальних примірниках. Польський зміст устійнять обі сторони пізніше і тоді змісти стануть однаково міродатні.

Перед димісією японського уряду?

КІНЕЦЬ ПРОТИКОМІНТЕРНІВСЬКОГО ПАКТУ.

ТОКІО. ПАТ. У добре поінформованих колах твердять, що треба рахуватися з недалекою димісією міністра війни ґен. Ітаґакі, може навіть з димісією цілого кабінету.

Як подає Домеї, японські часописи широко обговорюють німецько-совітський пакт неаґресії та стверджують, що він становить „присуд смерти" на протикомінтернівський пакт.

ЯПОНСЬКИЙ ПРОТЕСТ У БЕРЛІНІ.

ТОКІО, 25. 8. ПАТ. Аґенція Домеї повідомляє, що уряд рішив запротестувати перед Німеччиною проти заключення Німеччиною пакту неаґресії зі Совітами. Таке вирішено на сьогоднішньому засіданні. На тому засіданні вирішено теж, як заявив генеральний секретар уряду, розглянути нову політику, що опирається на витвореній ситуації. Деякі із членів уряду домагалися, щоб цю справу негайно обговорити, одначе премієр був за тим, щоб її покищо відложити.

На засіданні уряду, як твердить Домеї, широ обговорювано справи, що вяжуться з німецько-совітським пактом неаґресії. Обговорювано теж теперішню вартість тристороннього протикомінтернівського пакту, розглядаючи ситуацію у світлі европейської кризи.

Міністр закордонних справ Аріта доручив амбасадорові Ошіма запротестувати перед німецьким урядом. Японська нота дає японську інтерпретацію про неаґресію між Німеччиною та Совітами та містить заяву, що на думку японського уряду німецько-совітський пакт неаґресії нарушує постанови і суть протикомінтернівської умови Японії з Німеччиною.

„Вулиця вбиває...“

Під цим гаслом відбудеться в суботу 26. і в неділю 27. ц. м. чергова лекція, як прохожі повинні ходити по вулицях, щоб не попадати під колеса авт та не збільшувати числа нещасливих смертних випадків, що зростає у Львові в останньому часі щораз то більше. У 50% нещасливих випадків вину слід приписати шоферам самоходів, мотоциклістам та наколесникам, які — як це заявив віцестароста д-р Цембовський на конференції представникам преси, що відбулася в четвер 24. ц. м. у львівському городському старостві — уладжують по вулицях Львова правдиві герці. Отже шофери, мотоциклісти і наколесники розвивають страшну скорість не лише на вулицях м. Львова, але й на закрутах вулиць, підчас їзди не дають світляних сиґналів, переїзджаються вопри трамваї підчас їх зупинки і т. д. Одначе самі прохожі теж збільшують непотрібно число нещасливих випадків, бо ходять як хочуть і переходять з хідника на хідник куди хочуть. Тому „вулиця дійсно людей убиває“. Тимчасом прохожі повинні переходити вулиці в точно означених місцях, де шофери обовязані спеціяльно вважати на людей і зменшити рух самоходів. Ці правила їзди і ходження пригадають представники влади безпеки шоферам та прохожим у найближчу суботу та неділю. Від понеділка посилиться град кар на неслухняних шоферів та прохожих, які мусять платити гривну за нарушення приписів вуличного руху. Хто не схоче заплатити — матиме до діла зі старостинським судом, що буде з місця поладнувати всі такі справи. Одночасно у згаданих двох днях представники влади безпеки звернуть спеціяльну увагу на всіх візників, вуличних музик, прошаків, які своєю легкодушною поведінкою спричинюють заколот у вуличному русі і збільшують число нещасливих випадків. З реферату начальника промислового виділу маґістрату інж. Серафіна присутні довідалися про заходи згаданого виділу запевнити безпеку прохожим у вуличному русі у Львові. По короткій дискусії конференцію замкнув начальник воєвідського уряду д-р Бехметюк, якій проводив.

ВІДГУКИ ДНЯ.

В другій половині серпня.

Воєнні алярми, ріжні акти, контакти і тим подібні пакти виколіїли спокійного громадянина з уїжджених рейок буденного життя. Те, що вчора було страшенно важне — нині стало неварте малого нюху табаки, те що було за нюх табаки — нині стало важніше від усього іншого.

Здибає мене один письменник. Знаю його не від нині і знаю, що буде говорити. Певно про якусь повість, чи новелю, про структуру повісти, завязок фабули, інтриґу чи тим подібне.

— Знаєте, я хотів пять кіля смальцю..,

— Що пять кіля. — перебиває йому музиксупроміст. Я хотів два... Йду власне до Центросоюзу,

— А свічки маєте?

— Вчора купив кільо.

На те все надійшов громадянин, що почав будувати каменицю.

— Не знаєте панове, чи мило можна купити?

— Думаю, що так. Ну, а як там ваша хата? Вже десь під дахом?!

— Що, кажете, під дахом?

— Хата!

— А, хата! Я думав — мило. Ну, бувайте. Мушу йти, бо маю ще кілька справунків.

Письменник і музик теж попрощалися і почимчикували до роздільні Ц. С. Напевно за цілий час дороги не впаде між ними ніодно слово про фабулу, структуру, чвертьтонову музику, чи навіть півтонову. Хіба, що котрийсь із них вживаючи фахових окреслень скаже, що структура солонини повинна бути така і така, або що американський смалець на чверть тону гірший від краєвого.

Як відомо, вулицями Львова їздять від приблизно пятьдесять літ трамваї, від десять літ автобуси, а крім них авта, фіри і тим подібні мотоциклі. Ніхто на них не звертав уваги, хіба як переходив вулицю. Тепер горожанин зовсім інакше до цього ставиться.

— Дивіть, як трамвай пігнав...

— Бачите, поїхали старшини в авті...

— Але-ж то страшний рух возів. Одні сюди, другі туди.

Навіть піші-піхотинці, що снуються вулицями притягають на себе увагу:

— Чому ті люди так вилягли!?..

А тимчасом і одно і друге і третє було вже тому місяць, рік, і нікого не дивувало. Доказ, що людина не все дивиться очима тіла. Очі душі дуже часто сваряться з ними.

Нині рано відкликав мене на бік один знайомий, відкликав з такою міною, що я був певний: або війна, або якийсь неймовірний пакт (наприклад Німеччини з жидами!), або якась щонайменше важна декларація.

— Слухайте, раджу вам купити собі салямі.

Тим разом посварилися вуха душі з вухами тіла, бо я в першій хвилині почав комбінувати: салямі — мадяри — перемарш...

А все таки є люди, що задержали не тільки спокій духа, а й не віддалилися від щоденности. Коли до одного з редакційних співробітників дійшла вістка про збільшену загрозу війни, він у крайній розпуці вигукнув:

— Біда би то взяла. А мою вулицю якраз розкопали і тепер чекай заки направлять!..

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

27
СЕРПЕНЬ

НЕДІЛЯ
Ст. ст. 14. серпня 1939.
13 по Сош. Мих. пр.
Лат. 13 по Сош. Йос.
Сонце: схід 4.31, захід 1[illegible]
Місяць: схід 17.27, захід 2.1[illegible]

Завтра: 28. серпня. **Понеділок**
Ст. ст. 15. серпня 1939.
Успення Пр. Бог.
Лат. Августина еп.
Сонце: схід 4.31, захід 18.21.
Місяць: схід 17.27, захід 2.42.
Післязавтра: 29. серпня. Вівторок
Ст. ст. 16. серпня 1939.
Пер. Обр. Госп.
Лат. Усікн. гол. І. Х.
Сонце: схід 4.34, захід 18.17.
Місяць: схід 18.18, захід 4.44.

—o—

— **До ВП. Передплатників творів Лесі Українки.** Повідомляємо ввічливо всіх наших ВП. Передплатників, що четвертий з черги том Творів Лесі Українки появиться 15-го вересня ц. р. — а не при кінці серпня, як видавництво це проектувало. Просимо теж надсилати залеглі рати за вакаційні місяці. **В-во „Українська Книгоспілка“**, Львів, вул. Обор. Львова 14. 1—3

— **Календар „Просвіти“** на переступний 1940. рік — 60-ий річник — уже появився і своїм по мистецьки оформленим зверхнім видом, як і ріжноманітним змістом звертає на себе загальну увагу. Має 224 стор. друку і коштує тільки 1.20 зол. Кожний українець повинен купити передовсім Календар „Просвіти“. Купуйте у книгарнях, у філіях і читальнях та в мужів довіря „Просвіти“! Кольпортерам даємо значний опуст. Адреса замовлень: Товариство **„Просвіта“, Львів, Ринок 10.**

— **Цікавий конкурс.** Між лікарями розписав Медичний Виділ Університету конкурс на тему: „Як практично і дешево урядити лікарський кабінет?“ Вплинуло багато відповідей, та першу нагороду признано за відповідь в одному

реченні: „Замовити всі лікарські меблі, уряджения канцелярії і жальні в ф-мі **Клак Степан Львів, Гавзнера 9., тел., 206-107**".

— **Часопис „Лемко"**, що його видавали москвофіли в лемківськім говорі, у Криниці, перестав уже виходити. Видно скінчились підмоги на видавання цієї рептильки, яка вела неперебірчиву кампанію проти українського населення на Лемківщині, зокрема проти українських, греко-католицьких священників.

— **Нову римо-католицьку парохію** на Баторівці у Львові створив польський архиеп. Твардовський з днем 1. вересня ц. р. Завдяки його матеріяльній підтримці поляки вибудували новий костел до двох років при кінці вул. Янівської на Баторівці на межі м. Львова і Рісни. Тепер архиеп. Твардовський будує біля костела приходство для нового польського пароха. В неділю 3. вересня ц. р. архиепископ посвятить новий костел на Баторівці і передасть його з новоствореною польською парохією під опіку польського пароха.

— **З вязниці у Львові вийшли** на волю між ін. К. Золочівський, Б. Осідач, та І. Любінецький з Рави Руської, В. Хомутник з Улицька, Шемлій з Піддубець, І. Козак з Василева та Д. Стороняк з Забіря. З вязниці у Станиславові вийшов на волю о. Володимир Проць, парох Росільної, якого поліція арештувала під замітом приналежности до ОУН та допомогу втікачам на Карпатську Україну.

— **Відкликано прогулькові поїзди.** Популярні поїзди до Варшави 26. ц. м. і до Славська та Янова 27. ц. м. відкликано. Зворот грошей за залізн. карти можна дістати в тих касах, в яких закуплено карти.

— **Сестри Червоного Хреста мають негайно зголоситися.** Як подає „Всхуд", окружна секція Польського Червоного Хреста взиває всі сестри резерви і санітарного поготівля, які мешкають у Львові, негайно зголоситись у бюрі секції при вул. Личаківській 37 а) в організаційних справах.

— **Люстрацію крамниць та промислових підприємств** при вул. Академічній, Легіонів, Сапіги, Кентшинського та на пл. Люблинської Унії перевела минулої середи спеціяльна комісія, зложена з представників IV. і VI. міського виділу, городського староства та влади безпеки. Підчас люстрації комісія покарала 5 осіб карними мандатами за незладження цінника на товари і за нарушення санітарних приписів. Крім того проти 9-ох купців комісія зладила карні доноси до городського староства.

— **Товщі зникають** помаленьки з мясарських крамниць. Важко повірити, щоб нагло забракло безрог. Імовірно — як пише „Слово Народове" з 26. ц. м. — багато мясарів ховає солонину або вивозить на села, де її магазинує. Крім того багато клопоту мають мешканці м. Львова з купном цукру, соли, муки, вугля та іншими предметами першої потреби. Городське староство в Познані покарало грившами двох купців за самовільну підвишку цін на предмети першої потреби.

— **510 міліонів зол.** було 20. ц. м. в обізі польських срібних монет і більону, з того срібних монет було 384,2 міл. (10. ц. м. — 384), ніклевих і бронзових монет 125,8 (122,9).

— **Львівська хроніка.** В четвер вечором намагався застрілити Казимир Жарковський (вул. Вірменська 22) свою жінку Гелену в парку Нарутовича за Залізною Водою, але на щастя револьвер не вистрілив. На крик перестрашеної жінки надбігли прохожі, відобрали револьвер від Жарковського і передали його поліції. Виявилось, що Жарковський не живе зі своєю молодою жінкою, яка мешкає вже окремо при вул. Ґданській. Зустрінувшись у парку з жінкою намовляв її, щоб вернулась до нього. Колиж вона відмовилась — схвильований Жарковський намагався її застрілити. — В ресторані Месінга при вул. Собіського намагалася скінчити самогубством служниця Марія Гавриляк (пл. Бернардинська ч. 12) і тому напилась йодини. У важкому стані відвезли її до шпиталю.

— **Мідь почали добувати** в Городниці над Дністром в городенському повіті. У скалі високій на 60 м. вибили вже робітники тунель на 20 м.

— **Підземний коридор відкрили** в городі польської ґімназії в Городенці. Коридор веде у напрямі будинку повітового староства, що в XVIII. в. був монастирем, а будинок ґімназії належав до гр. Потоцького.

— **97 кас безвідсоткового кредиту** діє на терені станиславівського воєвідства. Найбільше кас безвідсоткового кредиту мають поляки, бо аж 42, жиди 40, інші 15. Всі згадані каси диспонують капіталом к. 550.000 зол.

— **Згоріли два села.** В селі Дарево пов. Барановичі вибухла пожежа і знищила 89 господарств зі збіжжям та худобою. Матеріяльні втрати сягають 200.000 зол. У селі Свінов пов. Дзісна пожежа знищила 11 хат і 37 господарських будинків.

— **Грім ударив у гурт** молоді, що сховалася підчас бурі над селом Дзержковиці пов. Велунь. Нагло грім ударив у дерево, під яке поставали діти, і поразив смертельно троє дітей, кілька осіб лекше зранив.

— **За вбивство нареченої,** Катерини Скупневич в Ярославі засудив окружний суд у Перемишлі Адольфа Лозу зі Самбора на досмертну вязницю. Розправа виявила, що Лоза вбив свою наречену тому, що вона не хотіла виїхати з ним по скінченні військової служби з Ярослава до Самбора. Тепер відбулася проти Лози розправа перед апеляційним судом, який затвердив присуд окружного суду.

— **Краєва хроніка.** Коло Устєчка пов. Заліщики виловили з Дністра тіло невідомої молодої дівчини, яка втопилась мабуть підчас купелі. — До шпиталю у Львові привезли важко раненого Михайла Лешка з Ходорова, якого зранив підчас суперечки мясар Генрих Дрояновський. — В Лопушній пов. Рогатин грім убив двох робітників Івана Маланчука та Осипа Хому, які працювали при випалюванні вапна. Крім того грім убив коня, та поразив робітника Богдана Грициве і керманича вапнярні Ісаака Лінденбавма.

— **До кровавої бійки** дійшло в середмісті Риґи коло каварні „Люна", де поліціянт хотів арештувати молодого дезертира. Тоді молодий дезертир витягнув револьвер і зранив його важко. Заалярмована поліція окружила втікача і засипала його стрілами, від яких він згинув. Слідство устійнило, що вбитий називається Тарасенко. Крім того підчас стрілянини два прохожі були теж ранені.

— **Автобусова катастрофа** трапилась на шосі Риґа—Майтене. Автобусом верталось 10 естонських летунів з міжнародніх летунських змагань у Ковні. Естонський автобус хотів виминути кілька возів і віхав до глибокого рова. Чотири летуни важко ранені, інші легко ранені.

— **Катастрофальний цикльон** лютував над містом Токвіль в Альжирі і над околицею міста та заподіяв велитенські спустошення. За кілька хвилин виступила з берегів ріка Уе і залила великі простори. Повінь надійшла так швидко, що багато людей не могло втекти на вище положені місця. Тому у спінених хвилях згинуло понад 50 осіб і багато худоби. Між населенням повстав страшний переполох. Вода поперервала телефонічні і телеґрафічні проводи і забрала самоходи.

— **Повінь у Тієнтсіні** прибирає щораз то більші розміри і число жертв зростає з години на годину. На передмістю втопилося 17 китайців і 2 москалі. В ночі зі середи на четвер згинув англійський вояк, який з необережности торкнувся наелектризованого дроту.

— **Грізна пошесть тифу** вибухла в Лінцу та околиці, на який занедужало багато цивільних осіб і вояків. У Відні відчувають велику недостачу мяса, яке забирають для війська.

— **ВП. Передплатників „Діла" у Словаччині** повідомляємо, що наша Адміністрація має власне конто Поштової Каси ч. 4128 у Братиславі в Банку Чехословацьких Леґій, Філія у Братиславі, та що передплату за наш часопис можна складати на це конто на бланкетах, які можна дістати у кожному поштовому уряді. Адр.: Banka Ceskoslovenskych Legií, Filialka v Bratislave Nr 4128. 1--?

— **Передплатникам у Чехії та Моравії пригадуємо число нашого конта 2.150 та фірму:** Banka Ceskoslovenskych Legii, Praha, куди треба висилати передплату теж бланкетами, які продають усі поштові уряди. 1-?

Дописи.

ЗАЛІЩИКИ.

Побут у Заліщиках театру „Промінь" від 14. до 20. 8. п. р. оживив нашу громаду, яка в часі літнисьового сезону відчувала потребу якоїсь української атракції. Правду сказати — в Заліщиках затрачується в літі український характер міста через наплив лікуванців зі заходу. Поява рідного театру стягнула всю українську громаду в одно середовище і дала змогу учасникам вистав покріпити свої настрої рідними виставами. Зпоміж пєс, що їх театр виставив, вибивається на перше місце: „Жертва козачки", далі безсмертна „Наталка Полтавка", відтак „Шельменко чура", „Дибук" і „Бен Гур". Управа театру мала на меті відіграти ще „Орли степів", але через заборону влади мусіла з цієї пєси зрезиґнувати. Театр, хоч ще молодий, зробив своїми виступами назагал добре враження. Обсада роль, передовсім головних, була відповідна. Гра артистів поза малими недотягненнями збайдужа і на наші обставини задовільна. Слідно вусилля поставити театр на таку висоту, щоб відповідав мистецьким завданням. Найкращим здобутком у цьому напрямі є оркестра, яка вивязувалася зі свого завдання зовсім задовільно, за що її публика нагороджувала рясними оплесками. Декорації має театр гарні, пристосовані до вимог даної пєси.

З приводу чотирнацятих роковин смерти бл. п. д-ра Осипа Маковея відправлено 20. серпня п. р. в місцевій церкві в Заліщиках панахиду за душу Покійного, яка завдяки представникам місцевих наших установ відправляється щороку. Про відправу панахиди сповістили наші установи громадянство окремими клепсидрами. Споминаючи память бл. п. д-ра Осипа Маковея, мусимо порушити одну дуже прикру справу, про яку годі мовчати. Покійний д-р Осип Маковей заслужений у нас не лише як письменник, але теж як педагог, який як директор бувшої учительської семіна-

рії в Заліщиках виховав багато людей, що майже виключно йому завдячують нині свої суспільні становища. Покійний визначився теж як культурно-освітній діяч у заліщицькій окрузі. З того приводу згадує нині кожний свідомий громадянин Заліщицької Землі Імя Покійного з пієтизмом. А проте, а проте його могила і досі не впорядкована! Загально відомо, що Покійний полишив гарний маєток для найближчої рідні, яка в першу чергу зобовязана заняться упорядкуванням могили хочби тому, що має на це потрібні фонди, здобуті працею Покійного. Ця прикра справа неполагоджена досі мабуть тому, що рідня Покійного надіється на суспільність, яка візьме цей обовязок на себе. Суспільність знову не береться зі запалом до таких справ, які — на її думку — належать у першу чергу до найближчої рідні. Якби там не було, могилу треба впорядкувати і поставити памятник, щоб чужі нас не осуджували та щоб не палив нас сором, що не вміємо чи не хочемо шанувати памяти наших заслужених громадян.

Спорт.

СТЕП — ЗОЖА.

Змагання за мист. Б-кляси відбудуться в неділю 27. ц. м. на грищі Зожі у Винниках. Початок в год. 16-ій попол.

ЗОРЯ — ҐРАНІТ.

Змагання за мист. Б-кляси відбудуться в неділю 27. ц. м. на грищі ТШЛ-ю (Левандівка). Початок в год. 11-ій передпол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТЕАТРИ

Великий Театр.

Субота 26. 8. год. 20 „Багряні рожі“.
Неділя 27. 8. год. 16 „Багряні рожі“; год. 20 „Парижанка“.
Понеділок 28. 8. год. 18 „Парижанка“.

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Театр ім. І. Котляревського

НАДВІРНА:
26. 8. Муза на офсайді.
27. 8. Тополя.
28. 8. Цариця Грузії.
29. 8. Шаріка.
30. 8. Циганське кохання.
31. 8. Карка в Льолео.
З Надвірної іде театр до Коломиї і Станиславова.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

СОЛОТВИНА:
26. 8. Сісі.
27. 8. Гриць.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ГОРОДЕНКА:
29. 8. Дай серцю волю.
30. 8. За молдавський престіл.
31. 8. Вельможна пані Кочубеїха.

ЗАЛІЩИКИ:
1. 9. Дай серцю волю.
2. 9. Сорочинський ярмарок.
3. 9. За молдавський престіл.
4. 9. Вельможна пані Кочубеїха.

КІНА.

АМПІР: „Три підхоружі“.
АПОЛЬО: „Пісеньєар Заходу“ (Нельсон Еді).
АТЛЯНТИК: „Суперниці“.
БАЙКА: „Льокай неповельможної пані“ і колір. додаток.
БАЛТИК: „Заза“.
ВАНДА: „В сітях розвідки“, „Стрінулися в Парижі“.
ГРАЖИНА: „Палкі серця“, „Поверх вище“.
ЕВРОПА: „Перемога стихії“.
КАСІНО: „Весело живемо“.
КОПЕРНИК: „Франкенштайнів син“.
МАРУСЕНЬКА: „Син кантора“.
МЕТРО: „Знахар“, „Щаслива 13-ка“.
МУЗА: „Життєві розчарування“.
МІРАЖ: „Льорд Джеф“, „7-ме небо“.
ПАКС: нечинне.
ПАЛЯС: „Циганські мельодії“.
РАЙ: „Кібіц“ (Фернандель).
РІЯЛЬТО: „Елеґантний світ“.
РОКСІ: „Зорина ескадра“, „Їх експедиційний шофер“.
СВІТ: „Сліпий завулок“, „24 години кохання“.
СВЯТОВИД: „Царський курієр“, „Ляльої пустині“.
СТИЛЕВЕ: „Коли Мадельон“ і ревія.
ТОН: „День на перегонах“, „Виправа на Марса“.
УТІХА: „Обережно, професоре“ (Гаральд Льойд) і ревія.
ХИМЕРА: „Рена“ (Справа 777).

ФОТОПЛЯСТІКОН (пл. Марійська ч. 5): „Царська Росія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО

Субота, 26. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 7.45 Орх. мандолиністів, 8.15 Репортаж із жнив, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Орх., 14.00 З оперової музики, дуети з пл., 14.20 Із життя хліборобських організацій, 14.45 Театр Уяви для дітей: „Соловейко“ Андерсена, з муз., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Німецькі, 16.50 Н. О. П. тому 4000 літ, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, програма на завтра, 17.10 Танк. музика з пл.; у перерві в год. 17.20 „Півкольонії“, 17.50 Східні Торги у Львові, 18.00 Відгомони сили та слави, 18.10 Розр. концерт, орхестра, пародії, пісеньки, рефрени, ксильофон, 19.00 Сімома морями до сімох горбів, радіоповість, 19.20 Резерва, 19.30 Гутірка, Що пишуть поляки із закордону, 20.00 Капеля, спів, авд., 20.25 Гутірка зі слухачами, 20.35 Спортові льокальні вістки, Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.02 Трансм. зі Швайцарії: Співочий ресітал Бен. Джілі, в супр. форт. 21.35 Сальон. музика з пл., 21.50 Дальша частина фестівалю зі Швайцарії, 22.20 Танк. музика з пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Неділя, 27. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранок хлібороба: На що звертати увагу при плеканні пшениці, Нар. музика з пл., Які користи дає кооперативний збут збіжа, коло год. 10.30 Оперетткова музика з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Муз. поранок: симф. орх., 13.00 Вийнятки з творів Пілсудського, 13.05 Ряшівська молодь у боях за незалежність, 13.15 Музика у вик. камер. орх., мецосопран, тенор, саксофон, 14.45 „Пан Тадей“ читає Ст. Ярач, 15.00 Нар. пісні з пл., 15.10 Зпід Залвіря, 15.35 „Битва під Варшавою“ фрагм. з оп. ҐжималиСкалецького, 16.20 Вінсент д' Інді: Тріо на форт., клярнет, віол., 17.15 Хто відповість, 17.30 Сопран, баритон, гумор, Юрандів хор, джез, 19.00 Театр Уяви: „Карло Марцінковський“, 19.30 Програма на завтра, 19.35 „Гостинниця „Під левом“ вес. авд., 20.05 Спортові льокальні вістки, 20.10 Звук. тижневик, політ. огляд, веч. денник, метеорольог. вістки, програма на завтра, 20.55 Метч коп. мяча Польща — Мадярщина, 21.35 Десять літ фільм. музики, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Понеділок, 28. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Порадник для ремесла, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Розр. музика з пл., 13.40 Година наймолодших: „Геройський ведмедик“, мельодії, пісеньки, 14.35 Господ. вістки, біржа, 14.45 Авд. для молоді: „Завіша Чорний“, 15.15 Популярна музика у вик. орх., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Спів. ресітал, 16.45 Наук. хроніка: фізика, 17.00 Біжучі та погодові вістки, 17.05 Гутірка Л. О. П. П., 17.10 Бетовенові твори з пл., 17.50 Спортова гутірка, 18.00 Балетова музика у вик. симф. орх., 19.00 Табор гдинських скавтів у Золотому Потоці, 19.20 Концерт орх., 20.15 Резерва, 20.25 Хліборобська скринька, 20.35 Спортові льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Скрипка, 21.30 Відгомони сили та слави, 21.40 Танк. музика з пл., 22.00 Батьківський порадник, 22.15 „Вечірня серенада“ легка муз. авд. у вик. орх. мандолиністів і вок. дуету, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ВІВТОРОК, 29. серпня 1939.

6.56 Сигнал, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.15 Льокальні вістки, 15.50 Фін.-госп. актуалії, 16.00 Популярна музика з пл., 13.40 Концерт бажань, 14.35 Господарські вістки, біржа, 14.45 „Фантастична подорож“ повість для молоді, 15.00 Популярна муз. у вик. сальон. орх., 15.45 Господарські вістки, 15.50 Фін.-госп. актуал., 16.00 Пополудневий денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Сучасні форт. сонатини, 16.45 Літер. хроніка, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, програма на завтра, 17.10 Чайковський з пл., 17.45 Техн. скринька, 18.00 Славні симфонії, з пл., 18.45 Пісні у вик. Ф. Плятівни, 19.00 Для робітників, 19.30 Концерт орх., форт., тенор, 20.10 Інтервю з учасником І. кадр. компанії, 20.25 Для села: Про гігієну та чистоту молока, 20.35 Спорт. льокальні вістки, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.05 Трансм. зі Швайцарії: Симф. концерт, дир. Тосканіні, 22.00 Польща та Схід, 22.20 Трансм. зі Швайцарії: Продовження симф. концерту, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Українське громадянство домагається збільшення українських радіоавдицій.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 26. серпня 1939.

БЕРЛІН 15.30 Нар. пісеньки, БІЛГОРОД 19.05 Нар. мельодії, 20.00 Військ. орх., 21.10 Нар. пісеньки, БУДАПЕШТ 19.25 Циг. музика, 21.00 Трансм. з Люцерни: Спів. ресітал Бен. Джілі, 22.20 Джез, ВІДЕНЬ 19.00 Веселий кінець тижня, ГАМБУРГ 20.15 „Царевич“ оп. Легара, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Розв. авд. з муз., 20.15 Оперова й оперетткова музика, КЕЛЬН 16.00 Веселі старі й нові мельодії, МІЛЯНО 21.00 „Турандот“ оп. Пучінія, ПРАГА 18.30 Легка музика, 20.00 Кабарет, РАДІО ПАРІ 15.30 Моцартові сонати, 20.30 Спів, 21.05 Трансм. з Люцерни, РИМ 20.30 Хвилина музики, 22.30 Форт., СОФІЯ 18.00 Популярний концерт, 18.30 Мандоліни, 19.00 Вок. концерт, 20.50 21.40 Легка музика.

Неділя, 27. серпня 1939.

БЕРЛІН 20.15 Розр. концерт, БІЛГОРОД 21.20 Болгарські пісеньки, БРАТИСЛАВА 15.30 Словацькі нар. пісеньки, БУДАПЕШТ 17.45 Нар. пісеньки, 19.25 Оперетковий вечір, 20.50 Циг. музика, 22.00 Танк. музика, ВІДЕНЬ 20.15 Танк. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Розр. концерт, КОПЕНГАГЕН 21.30 Шубертові пісні, МІЛЯНО 17.00 Симф. концерт, 21.00 Розр. музика, 22.30 Легка і танк. музика, МІНХЕН 19.00 „Дон Жуані“ оп. Моцарта, ПАРІ ПТТ 20.15 Пісеньки, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісеньки, 20.30 Симф. концерт, РИМ 17.00 Розр. концерт, 21.00 „Міранда“ оп. П. Канопіка, СОФІЯ 18.00 19.00 21.25 22.00 Легка і танк. музика, 20.00 Вок. концерт, 20.50 Оперетткова музика.

Понеділок, 28. серпня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Мельодії знад Рейну, БІЛГОРОД 19.05 Циг. музика, 20.00 Пісеньки, 20.30 Спів, БОРДО 20.00 „Гофманові оповідання“ оп. Офенбаха, БУДАПЕШТ 18.20 Спів, 19.25 Мадярські мельодії, 20.20 Орх., 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 19.15 Альтівка, 21.00 Моцартові твори, 22.50 Розр. і нар. муз., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.25 Весела музика, ДРОЙТВІЧ 22.05 Рахманінов: Соната г-моль оп. 19, ЛЯГТІ 18.55 Пісеньки, МІЛЯНО 21.00 Хор, 21.30 Симф. концерт під дир. Масканія, ПАРІ ПТТ 18.05 Пісеньки, РАДІО ПАРІ 18.15 Хор, 20.15 Хвилина музики, РИМ 17.15 Форт., СОФІЯ 18.00, 19.00, 21.25 Легка і танк. музика.

ВІВТОРОК, 29. серпня 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 21.00 Танк. музика, БІЛГОРОД 19.05, 20.00 Пісеньки, 20.30 Форт., БУДАПЕШТ 17.10 Циг. музика, 18.30 Легка музика, 19.40 „Тоска“ оп. Пучінія, ВІДЕНЬ 19.15 Хоральна музика, 20.15 Муз. комедія, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Розрив. музика, 19.15 Танки всього світа, 20.15 Орх., ЛЯЙПЦІҐ 22.30 „Реквієм“ Моцарт, Шуберт, МІЛЯНО 21.00 „Міранда“ оп. Канопіка, ОСЛЬО 21.25 Пісеньки, ПАРІ ПТТ 20.50 „Дочка пані Анго“ оп. Лекока, РАДІО ПАРІ 19.00 Популярний концерт, РИМ 20.30 Форт., 20.50 Трансм. з Берна: Шуберт, Моцарт, Гіндеміт, 22.20 Скрипка, Аріго Серато, СОФІЯ 18.00, 19.15, 21.40 Музика, 20.50 Рос. пісні.

Радіокутик.

СКРИПКА З 1714 РОКУ.

Керманич англійської джезової орхестри Артур Салісбері, роздобув недавно скрипку з 1714 р., на якій грали видатні віртуози. Ця скрипка коштувала його 800 фунтів стерлінгів. Салісбері гратиме на цій скрипці сольові фрагменти в мікрофонових продукціях джезової орхестри.

МІКРОФОН У СОВІТСЬКІЙ ФАБРИЦІ.

Совітське радіо надало цікавий репортаж з фабрики самоходів Сталіна. Цей репортаж передає звуково чергові фази автомобілевої продукції.

КОНКУРС НА СЛУХОВИЩЕ.

Італійське радіо оголосило конкурс на слуховище присвячене фашистівському походові на Рим, який був вершком фашистівської революції. Найкраще з надісланих на конкурс слуховищ передадуть у роковини походу на Рим дня 28. жовтня н. р. Це слуховище може тривати від 30 до 60 хвилин. Нагороду за найкраще слуховище призначено у висоті 25.000 лірів, що в порівнянні з пересічним рівнем радіових нагород у Італії небувало велика сума.

ПЕРЕСІЧНИЙ СЛУХАЧ ТА ЙОГО ПРИЙМАЧ.

Англійське радіо надало гутірку під наз. „Пересічний слухач та його приймач“, ілюстровану спеціально награваним ББК. Ця гутірка зображувала наслідки, коли хто не вміє поводитись із приймачем, вживати спиненого приймача та ще при електричних заколотах, і як усе це легко направити.

ЯК ЗНАЙТИ ПРАЦЮ.

Від 15. серпня н. р. надає англійське радіо низку гутірок про нові способи заробітку. В нинішніх умовинах виринають повсім нові роди праці, тому є особи заробітковання інші, як також й шукання її.

УКРАЇНСЬКІ АВДИЦІЇ ВОСЕНИ.

Від осени цього року українські авдиції в радіо ввійдуть у третій рік свого істнування. В дотеперішній практиці ці авдиції відбувались в ріжних порах дня, двічі в тиждень, так, що не було доброї змоги слідити за ними стежити та ними цікавитись. Але від осени н. р. проектують в цьому напрямі деякі зміни. А саме українські авдиції не будуть роздрібнені як досі, а натомість будуть відбуватись в точно означених відтинках часу. Таким чином створення постійного українського відтинка в радіо дозволить нашим радіовим слухачам дещо пильніше зацікавитись авдиціями в рідній мові, та дати цьому відповідний вияв. Досі українське громадянство замало цікавилось цією справою, а це не впливало на покращання справи українських авдицій в радіо. Крім того, почавши від осени поширять теж тематику українських авдицій, вводячи гутірки на теми спортові, виховні, гігієнічні та авдиції для дітей. Від українських радіослухачів ждемо тільки більше відзивності.

ЯК ВИГОЛОШУВАТИ РАДІОВИЙ ДЕННИК.

Інформація ББК надає денник у рівному ритмі, викидуючи короткі, важні відомости одну за другою, гейби набої зі скорострілу. Ніяких фраз. Вістка у трьох або двох рядках. Це виглядає, як заголовки у денниках товстим друком, які заповідають важніші новини, не дає ніякого драматичного образу події, навіть найбільш емоціонуючої. Голос спікера все одинаково рівний, без

глянду на те, чи подає відомість про катастрофу, вислідн переговорів, або інформації з дипльоматичних переговорів. Це нагадує рівні чорнки „Таймсу", однакові, без огляду на те, про що пишуть. Зовсім інакше подають французький радіовий денник. Там спікери та денникарі явно зазначають свій погляд. Це пояснюється тим, що французький денник не розмежовує інформацій від коментарів, які очевидна річ все мусять на догось заливати та відповідно зафарбовувати події. Визначний французький денникар П. Дарнс вважає, що основною прикметою говореного денникарства є ясність та життя. На його думку, для французького денника було б багато краще, якби інформації подавали англійським способом, сухо, безособовим голосом, без фраз та пояснень. Щойно по інформаціях, другу частину творили б коментарі, в яких модуляцією та суґестивністю голосу преленгента, якого прізвище було б відоме, знайомити можна радіослухачів зі своїм поглядом та чуттєвим підходом до раніш виголошених інформацій. Найважнішою частиною денника було б „Дзеркало дня". Це мали б бути утривалені трансмісії найважніших подій, які мали б водночас характер живого автентичного документу.

ГОЛОС „ВЕЛИКОГО ВІТРУ".

У американському стейті Ню Мексико подано низку спеціяльних авдицій призначених для індіян цього стейту. У таборах індіян заінстальовано радіові приймачі. Ці авдиції зробили на них величезне враження. Індіяни захоплені радієм та створили для нього нову гарну назву „голос великого вітру".

РАДІО ТА ГОДИННИКАРІ.

Годинникарі кажуть, що магнетичне проміновання радіових приймачів відємно впливає на годинники, які постійно носять при собі слухачі радія. Звичайно по кількох роках ці годинники псуються, хоча в інших умовинах ходили б якнайкраще ще довгі роки. Таким чином радіо співпрацює з годинникарями та постачає їм заробітку.

ФОТОТЕЛЕҐРАМИ.

Французький уряд видав розпорядок, яким від дня 21-го липня п. р. зорганізовано на час нюйоркської світової виставки, пересилку фототелеґрам радіовою дорогою.

НОВИЙ ЕЛЄКТРИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ.

Совітський професор та винахідник Гуров, сконструував електричний музичний інструмент, який назвав „віолоною". Цей інструмент може наслідувати звуки скрипки, віолончелі, обою, клярнета тощо. Совітське радіо зорганізувало низку авдицій у виконанні цього нового інструменту. Ці авдиції призначені для закордонних слухачів.

СЛУЖБА БОЖА В ББК.

Англійський тижневик „Радіо-Таймс" видрукував купони, що уповажнювали читачів домагатись білетів вступу на відправу Служби Божої, яку трансмітують з концертової салі палати радія у Льондоні. Тижневик дістав 1.600 оголошень, тому переслав білети тільки деяким особам, які зголосилися першими. Решта охочих мусять зачати своєї черги.

Біржа

Львів, 25 серпня 1939.

ГРОШІ.

Бельґи бельґ. 90·30—90·42. Доляри америк. 5·30·50—5·33·00. Доляри канад. 5·29·00—5·32·00. Фльор. гол. 284·00—288·11 Франки франц. 14·16—14·16. Франки шв. 120·40—120·65. Фунти англ. 25·00—25·00, Гульд. ґдан. 99·75—100·25 Кор. данськ. 111·53—111·53. Корони норв. 125·57—125·57 Корони шведські 128·72—129·07. Ліри іт. 19·00—19·00. Марки фінляндські 10·75—11·01. Марки нім. срібні 78·00.

АКЦІЇ.

Банк Польський 102·00. Цукор 34·50—35·25. Вапно 30·00—31·25. Ліпльон 79·00—79·00 Модржеїв 17·50—17·75. Островець 79·75—79·75. Стараховиці 40·00—40·75. Жирардів 45·00—45·50. Габербуш 57·50—57·50

Тенденція вдержана.

ПАПЕРИ.

4 % пів внутрішня 60·50. 3 інвестиційна 1 ем. 70·00, серія 77·00—00·00. 2 ем. 69·00 серія 76·00—80·50, 5 конверсійна 65·00 5 залізнича 61·00—59·00, 4 прем. дол. 36·00 4 консолідаційна 61·00—60·50.

Тенденція вдержана.

ЦІНИ ЗБІЖЖЯ.

Пшениця оборот 380 тон, тенд. сильн. жито оборот 197 тон, тенд. спокійна, ячмінь оборот 57 тон, тенд. нест. овес оборот 140 тон, тенд. спок. Оборот заг. 3076 тон. Ріпак озим. — зол. 48—48·50, ріпак літний — зол. 43·50—44·50, конюшина біла, сира зол. 210 — 255, конюшина біла без каняки з чист. 97 відс. — зол. 250—270. Інші ціни без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 25. серпня 1939.

За 1 кг. масла дес. бльок. без оп.	2·85
За 1 кг. масла дес. бочк. з опак.	2·90
За 1 кг. масла експ. з оп. две вачет	2·90
1 л. молока	0·15
1 кг. яєць	1·05

Тенд.: масло і яйця вдержана, молоко слаба.

Оповістки.

Дирекція Приватного Жіночого Торговельного Лiцею Українського Інституту для дівчат у Перемишлі приймає додаткові зголошення до І. кляси. Про речинець вступних іспитів повідомить Дирекція заінтересованих письмено. Зголошення і запити слати на адресу: Жін. Торговельний Ліцей Українського Інституту для Дівчат, Перемишль, вул. Татарська 4. 1533 1-1

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

МОЛОДА ВЧИТЕЛЬКА займеться вихованням і наукою дітей в обсягу вселюдних шкіл. Дуже добрі свідоцтва. Зголошення слати під Марія Лукович, Устріки Долішні. 1553 1-1

КУПНО-ПРОДАЖ

ВИКЛЮЧНА продажа дикт і форнірів, дикт сухоклеєних „Ойкос" фабрики М. Гаммер і Син, Львів, Джерельна 3, тел. 271-14. 1575 3—15

МЕШКАННЯ

КІМНАТА гарна, сонячна, умебльована до винайму Байки 26/12. 1578 2-2

СТАНЦІЯ для учениць (ків), дбайлива опіка, догідні умовини, вул. Шептицьких 14, партер, двері ч. 1. 1588 2-3

ПРИЙМУ двох-трьох учеників з цілим удержанням. І. Купчинська, Львів, Мастина 7. 1591 2-2

ПРИЙМУ на станцію двох учнів. Близько Фідії, Кохановського 76, II. п., двері ч. 12. 1593 2-2

ПРИЙМУ на станцію панночки з доброго дому. Морозова, Ходоровського 11/II (бічна Коперника). 1574 3-3

ДОБРА СТАНЦІЯ для учнів, або сама умебльована кімната з окремим входом при вул. св. Антонія ч. 8, II. м. 6.

КОМФОРТОВА умебльована кімната до винайму зараз. Павлівів 28, I/5-ий лівий бік). 1603 3-3

ПРИЙМУ учениці (ників) на мешкання Спокій, комфорт! Сторощуки, вул. Зелемінського 2 (пл. св. Юра). 1609 2-6

ЛІТНИЩА

ТРУСКАВЕЦЬ-ЖИВЕЦЬ вілля „Карпати" вул. Дрогобицька 27 поручає вигідне помешкання. Кімнати сонячні, ціни поміркованi. 1185 37—45

ГРЕБЕНІВ, пансіон Яблонських поручає кімнати з утриманням. 1587 1-3

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

ОСВІЧЕНА жінка, не бідна, досить пристійна, хоче познайомитися тільки з українцем з вищою або середньою освітою, на дуже відповідній посаді, коли можливо державній, з відповідними прикметами від 40—48 років. Ціль матримоніяльна. Можуть зголошуватися і заговенні до Адм. „Діла" під „Вірібус унітіс". 1616 1-1

РІЖНІ

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, вул. Зибликевича 27, поручає по приступних цінах гуцульсько-мистецькі уладження власних проектів, також галянтерію й інші модерні ґарнітури. 2333 42-52

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, оправа образів найдешевше — шклярство. В. Стельмах. Вул. Коперника 22, тел. 245-79. 1167 9-12

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ, гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці за гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1292 81-0

ПЕЧАТКИ, монограми, ТАБЛИЦІ, виконує найдешевіше перше та єдине українське ритівниче заведення ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, ул. Сенкевича ч. 8. 10-50 2816

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ. Старе підприємство у повітовім місті Ц. О. П можна обняти на догідних умовинах. Зголошення до Адм. „Діла" під: „Уповажнений лікар". 1598 2-2

ЛЕДІВНІ — посезонова випродажа 10% опусту. Рентшнер, Леґіонів 37. 1508 10-0

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „Пренпвія", тепер Шайнохи 1. 1615 1-10

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ЛІКАР **Роман ЛИСЯК** недуги шкірні, венеричні та лікарська косметика.

ЛЬВІВ, Оборони Львова 22 (давніша Сикстуська 56), Тел. 114-44. 1778

Ординатор Шпиталю Народної Лічниці

Д-р Нарциз Лукіянович

спеціяліст нервових і психічних недуг ВЕРНУВСЯ й ординує від 3—5 год.

1516 Львів, Сапіги 6. тел. 114-10. 1-10

РЕНТҐЕНОЛЬОҐ

Др. Людвика Ляндес Ляйнерова

Львів, Лозинського 9. тел. 255-50

вернулася

1577—4—6

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винайми і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 450.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький.

Wydawca: Spółka Wyd. „Diło", Lwów.
Видає Видавнича Спілка „Діло".

Z drukarni S-ki Wyd. „Diło" Lwów, Rynek 10.
З друкарні Вид. С-ки „Діло" Львів, Ринок 10.